

Fabrikalardan makine sesinden  
önce *İşçinin Sesi* gelecek!  
Yıl: 13, Sayı: 346, 20 Ocak 1988

# İŞÇİNİN SESİ

Tek büyük işçi sınıfı!  
Tek silah illegal parti!  
Tek yol devrim!

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKBIN!

1988'e yasadışı grevler, gecekondular, protestolar ve orada burada patlak veren küçük başkaldırılarla girdik

## İnceldiği yerden kopsun

1987 yılına yiğit Netaş işçilerinin grevleriyle girerken, 1987'nin yoğun bir savaşım yılı olacağını söylemiştik. 1988 yılı için bir tahminde bulunmak fazlaca gerekmiyor. Daha yılın ilk gününden başlayarak direnişler, protestolar, küçük küçük patlamalar ortalığı sardı.

### Fabrikalar, gecekondular, üniversite ve sokaklar fokur fokur kaynıyor

Ortalık fokur fokur kaynıyor. Türkiye'nin başhaberi, artık "inceldiği yerden kopsun" diyen yığınların yavaştan eyleme geçen başkaldırı ruhudur. Ocak ayının şu kısacık günlerinde, bu doğrultuda çok gelişme oldu.

1987'nin son günlerinde İzmir'de Buca-Kuruçeşme'ye giden yıkımcılar ve "çevik kuvvetler", karşılarında barikatlar kurmuş, taşlı sopalı hazır olmuş 3 bin kadar gecekonduluyu bekler huldular. Kıyasıya kavgalar oldu. Oyle ki, polis, işin içinde "sol" örgütlerin sızması(!) olduğunu söylemeden edemedi.

İzmir Cennetçeşme'de, Özgür mahallesinde, Limontepe ve Karabağlar'daki çatışmaların biçimi ve şiddeti, gecekondular emekçilerin polis ve yıkımcı terörüne karşı, kendi örgütlülük düzeylerini artırmakta olduklarını gösterdi. Bunun üzerine yıkımcılar, gazeteçilere de fırsat vermeden, "gizlice" geleceklerini söylediler. Gecekondular buna, gelecekleri varsa göreceklere de var, diye yanıt veriyorlar.

Kaynayan fabrikalar da, önümüzdeki ayların nasıl kıran kırana savaşımına gebe olduğunun göstergesi oluyor. İşçiler umutla, coşku ve kararlılıkla savaşa dalıyorlar. Yasa masa, takan yok.

İstanbul-Sefaköy'de kurulu Korozo Ambalaj Sanayi'nin 200 işçisi, işten çıkartılan arkadaşlarının yeniden işbaşı yapmaları için, 7 Ocak'ta, işyeri önünde yasadışı dayanışma eylemi yaptılar.

Bu arada, Laspetkim-İş Sendikası, Ocak başında yaptığı temsilciler toplantısında, üyelerini, işyerlerinde yemek arasında "alkışlı" protesto yapmaya çağdı. Türk Hoechst'in işçileri bu çağrıya katılarak, 4 Ocak'ta fabrikalarında "alkışlama" eylemine başladılar. İşçiler, böylece Lassa ve Pirelli gibi büyük işyerlerini de içeren 5 işyerinde greve çıkma olasılığını düşünerek, çok daha ileri eylemlere hazırlık yapıyorlar.

Öte yandan, geçenlerde mühür söken ambar grevcileri, militan savaşımı sürdürüyorlar. Lezzo grevcileri de kavgaya devam ediyorlar.

Fabrikaların, işçi mahallelerinin öfkesi ve savaşım azmi, öteki

*İşçi ve emekçi sınıfların iyice ağırlaşan çalışma ve yaşam koşulları, ülkenin ortamını bir barut fiçisine dönüştürdü. Ve barut artık patlamaya başladı. "İnceldiği yerden kopsun" diyen yığınların, kalabalıkların başkaldırı ruhu yavaştan eyleme geçiyor.*

emekçi kesimlerde de yansımaları buluyor.

Grup Yorum adlı müzik gurubunun elemanları, ağustos ayında katıldığı bir açlık grevinde tutuklanan ve o günden bu yana

neyen eylemlerin geliştiği görülüyor.

Bu arada, Kocaeli Kandıra'daki 197. Piyade Alayı'nın cephaneliği basıldı. Eylemi, TKP/ML-TİKKO üstlendi. Baskıncılar, cephanelik-



içeride yatan bir üyelerinin serbest bırakılması için açlık grevi yaptılar. Grev, 2 Ocak'ta Sağmalcılar Cezaevi önünde, TAYAD üyelerinin, öğrencilerin, sanatçıların ve bazı sendikacıların katılımıyla yapılan bir konserle sona erdi.

Ocak ayının ilk haftasında, özellikle İstanbul'da yoğun öğrenci eylemleri oldu. 7 Ocak'ta, bir gurup İTÜ'lü öğrenci, fakültelerinde yürürlüğe giren yeni bir yönetmeliği, Taşkışla önünde, açık havada bir basın toplantısıyla protesto ederlerken polisin saldırısına uğradılar. Olayda gözaltına alınanlar oldu.

Aynı günün akşamı, Beyazıt'ta militan bir korsan miting düzenlendi. Mitingçiler, ABD bayrağını ve Özal posterini yaktılar. "İnsanlık onuru işkenceyi yenecek" ve "tek yol devrim" gibi belgeler atıldılar. Polise yakalanmadan dağıldılar.

Ertesi gün, İTÜ'nün Maçka ve Ayazağa binalarında, polisi ve gözaltına almaları protesto için "alkışlı" bir yemek boykotu yapıldı. Feriköy Erkek Öğrenci Yurdu'nda kalan öğrenciler de, sivil polislerin sabaha karşı yurda silahlı baskın düzenleyerek, öğrenci derneği yöneticisi olan bir arkadaşlarını karga tulumba götürmesini, oturma greviyle protesto ettiler. Çeşitli belgeler atıldılar.

14 Ocak'ta, bu kez İstanbul Üniversitesi'nde, "YOK'e hayır" diyen öğrenciler, yeni bir "alkışlı" yemek boykotu yaptılar.

Böylece, öğrenci kesiminde de, daha geri kesimleri savaşıma çekecek eylemlerin yanı sıra militan, burjuva legalitesini çığ-

ten çeşitli silah ve mermi olarak İstanbul'a geçtiler. İstanbul'da çıkan çatışmada bir polis öldürüldü. Dolayan söylentilere göre,

İsteddiği "önlemi" alsın, burjuvazi devrimci dalgadan kaçamayacaktır.

## Kurtuluş yolları tıkalıdır

Son günlerde burjuvazi içinde hararetli bir siyasal faaliyet gözleniyor.

Özal'ın "cumhurbaşkanlığına aday olabiliyim, olmayabiliyim de" demesiyle yoğun bir tartışma başladı. Basının aktif katıldığı, bazı burjuva muhalefet partilerinin ise henüz loçadan seyrettiği tartışma sırasında Özal, şöyle bir görüş daha getirdi:

Cumhurbaşkanı 5 yılda bir, halkoyuyla, TBMM üyeleriyle aynı zamanda seçilsin. 1989 ile gelecek genel seçimlerin yapılacağı 1992 arasında da, cumhurbaşkanı, 3 yıllığına seçilmiş olsun.

Özal'ın kendisi, 3 yıllık cumhurbaşkanlığına aday olmaya "tenezzül" etmeyeceğine göre, bu demektir ki, 3 yıl için adaylığa bir başkanı düşünüyor. Bunun, Evren'in cumhurbaşkanlığını 3 yıl daha uzatmak anlamına gelip gelmediğini göreceğiz.

Özal'ın sözleri, sanki pazarlık eden iki taraf var da, bunlar arasında belli bir uzlaşmaya varılmış, devlet katlarında paylaşım yapılmış gibi bir izlenim yaratıyor.

Bu sözlerle aynı sıralarda, ordu ile hükümet arasında uz-

baskıncılar, 8 eri rehin almışlar. Bu olay, burjuvazinin çok onuruna dokundu. Basılan yerin alay değil de depo olduğu kanıtlamak için epeyi dil döktüler.

"Yeti be, yeti artık!"

İşçi ve emekçi sınıfların iyice ağırlaşan çalışma ve yaşam koşulları, ülkenin ortamını bir barut fiçisine dönüştürdü. Ve barut artık patlamaya başladı.

11 Ocak'ta, İstanbul'da otobüs işletmesi İETT, halka önceden haber vermeden, uzun mesafeli yolculuk ücretlerine, işe gidip ve işten dönüş saatlerinde zam yaptı. Çift bilet uygulaması getirdi. İşten eve dönen binlerce insana, 11 Ocak'ta başlayan çift bilet uygulaması şok etkisi yaptı. Mecidiyeköy ve Beşiktaş'ta binlerce kızgın İETT yolcusu bu durumu protesto etti. "Dalan istifa", "zamları geri alın" gibi belgeler atıldı. Olay yerine gelen polis, bu yasadışı eylemden dolayı hiçkimseyi tutuklama cesaretini kendinde bulamadı. Ortalığı yatıştırmaya çalıştı.

Haydarpaşa tren garında da olaylar oldu. İşten çıkmış, Gebze yönüne giden banliyö trenine binerek evine gitmeye çalışan yüzlerce işçi, emekçi, istasyonda meydana gelen aksaklıklara öfkeyle patladı.

Burjuvazi, kendi güçlerini rekabet içinde uzlaştırıp, devleti daha merkezileştiren adımlar atarak, devrimci dalgayı karşılamaya çabalyor.

laşmazlık konusu olan silah ihalesi, ordunun istediği gibi, ABD şirketine verilerek çözümlendi. Devlet protokolündeki sıralama konusunda da, Konsey üyesi eski cuntacılar, yeni bir protokol sırası yapılmasını "kendi istekleriyle"(!) kabul ettiler.

Bu arada cumhurbaşkanlığı genel sekreterliği bünyesinde, cumhurbaşkanının, devletin sivil ve asker bilgi bankaları ve merkezleriyle daha hızlı ve yakın ilişkide bulunmasını sağlayacak bir "durum merkezi" oluşturuldu.

Öyle görünüyor ki, yaklaşan devrimci dalga karşısında, devletin biraz daha merkezileştirilmesi, güç merkezlerinin biraz daha birbirine yakınlaştırılması ve uyumlulaştırılması yolunda adımlar atılmaktadır. Kuşkusuz bu da ancak çeşitli güç merkezlerinin rekabeti, pazarlığı ve

Trenin kalkış saatini beklerken, üç kez tren değiştiren yolcular, en son içinden çıktıkları trenin Gebze yönünde boş hareket etmesi üzerine dayanamadılar. Bu, bardağı taşıran son damla oldu. Öfkesi kabaran yüzlerce insan, hareket memurluğunu bastı. Bir yandan "yetti artık", vb. diye haykırdı. Öte yandan da camı, çerçeveyi indirdi. Kalabalığın gar müdürlüğüne gitmesi, polislerce zar zor önlendi.

Burjuvazi bu gidişin, varabileceği noktayı elbette görüyor. Örneğin, Bosfor Şirketler Gurubu başkanı Feyyaz Tokar, 10 Ocak tarihli *Milliyet*'te, 1901'de Çarlık Rusya'sında meydana gelen "Kanlı Pazar"ı anlatıyor.

Yazı "temiz niyetlerle", yani komünist kışkırtması(!) olmayan, "barışçıl" yürüyüş ve protestolara karşı, polisin şiddet kullanması durumunda, işlerin burjuvazi için iyice çatallaşabileceği uyarısını veren bir mantıkla yazılmış. Türkiye'de gelişebilecek kendiliğinden patlamalar için, bu örnekten ders çıkarmak gerektiğini anlatıyor.

Ortam o denli patlayıcı ki, daha Tokar'ın yazısının mürekkebi kurumadan bu eylemler patlak vermeye başladı. Doğru siyasal ve örgütsel öncülüğe, şimdilik küçük olan bu patlamalar dev başkaldırı eylemlerine dönüşebilir, yüzbinleri kavgaya çekebilir. Tüm yoldaşların, ileri işçilerin, fabrikalarda, gecekondularda patlak veren eylemlerin öncülüğüne, örgütlülüğüne soyunmaları büyük önem taşıyor.

Salih Can

paylaşımı yoluyla olmaktadır.

Öte yandan, sessiz sedasız kabul edilen kanun hükmünde bir kararnameye göre, T.Kürdistanı'nda, "olağanüstü hal" ilan edilmiş bulunan 8 ilde, 21 yaşını geçmiş sabıkasız herkese 4 silaha sahip olma izni veriliyor.

Türkiye'de Kürt-Türk tüm devrimciler, demokratlar, şu ya da bu gerekçeyle "sabıkalı" sayılabileceklerine göre, amaç herkese silah verirken onlara vermemektir.

Aklınca burjuvazi, bu uygulamayla, iligine kemiğine kadar sömürdüğü Kürdistan'daki sömürge savaşını *Kürtleştirme*'ye çalışıyor. Kürt ulusal hareketi karşısında aptallaşan ve çok kayıp veren Türk ordusuna böylece nefes alma rahatlığı yaratacağını sanıyor. Ama, ilişkiler azıttıkça, Kürt halkı, Türkiye işçi sınıfıyla omuz omuza, bu silahların namlusunu sömürgeci orduya çevirecek, onu "ruhsatlı" silahlarla vuracaktır.

İsteddiği "önlem"i alsın, burjuvazinin "kurtuluş" yolları tıkalıdır. Devrimci dalgadan kaçış yoktur.

Haluk Morali

## İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulundadır. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

## Her gün aç yaşamaktansa

Sabahın beşinde uyanmış, tertemiz bir havada, bir sokak başında kitap okuyordum. Çevrede çıt yoktu. Yolun üzerinde, 100 metre ileride 100-150 kadar işçi bekliyordu. Saatler ilerledikçe sayıları artıyordu.

Okumaya devam ediyordum ki, anlaşılmaz gürültüler gelmeye başladı. Baktım yoldaşlar tartışıyorlar. Merakla yanlarına sokuldum. Olup bitenleri öğrenmek istedim. Öfkeli ve sinirliydim. Grev yapmışlardı. Sevinçle bağırarak istedik.

Tartışmaların nedeni dışardan gelen işçilerin çalışmak istemeleriydi. Kararsız bir sesle çalışmak istediklerini söyleyip duruyorlardı. Grevciler şiddetle karşı çıkarken, bu işçilerden biri, "ben ve ailem iki gündür açız, daha fazla dayanamayız" diyordu. Grevciler, "biz de çalışmak istiyoruz ama bu parayla değil" diye karşılık verdiler. Dayanamayıp bağırardım.

"Her gün yarı aç yarı tok yaşamaktansa çalışmamak daha iyi." Sesim heyecanlı ve gürdü. Herkes bana baktı. Sonra polis geldi.

Orada, işçiler arasında bulunduğum kısa süre içinde şunları gördüm: İşçiler öfkeliydiler, işsizdiler, açtılar ve haklıydılar.

Yoldaşlarımla kucaklaşmak istiyordum. *Şivan, Kazlıçesme*

## Kazlıçesme'den mektup var!

İnsan hakları mitingine, Kazlıçesme deri işçileri olarak, 96 kişilik bir gurupla 1 Mayıs mahallesinde katıldık.

Örgütlenmemize çember germişler ama biz bunun hakkından geliyoruz. Yalnız Kazlıçesme'den değil, tüm alanlardan, çelik gibi yüreğimizle, tüm dünya işçi ve emekçilerine sesleniyoruz. Bu nedenle bizden öcü gibi korkuyorlar.

Dünyanın tüm işçi ve emekçilerinin kurtuluşu için, bağırıyoruz. Gerçek bir Marksist-Leninist, komünist parti için düştük yollara. Aradığımız partiyi bulduk. Bu parti gazetesi *İşçinin Sesi* olan Türkiye Komünist Partisi'dir. Tüm işçiler olarak, bizler bu partiye sahip çıkacağız. Eleştirimiz olursa da açıkça yapacağız, tartışacağız.

Kutlu ve Sargın burjuvaziye sığındılar, ondan medet umdular. Biz onlara sahip çıkmayacağız. Onların yeri burjuvazinin yanındır. Ben, 15 senedir Kazlıçesme'de deri

fabrikasında çalışıyorum. Hem de ne şartlar altında... Ama onların baskısı, zulmü, sömürüsü bizi yıldırmadı. Aksine daha da kinlendik. Sesimizi daha da yükselttik. Geçmişte bizlere sahip çıkanlar oldu ama biz işçilerden güçlüsünü görmedik. Nitekim 129 günlük devrimci mücadelelerimiz sesimizi tüm dünyaya duyurduk.

Son olarak şunları eklemek isterim: Türkiye'de yalnızca işçilerin sesi değil, gençlerin, aydınların sesi de yükseliyor. Biz bundan gurur duyuyoruz. *sivan2.doc*

## Yeni bir hayat başlıyor

Bir işçi ailesinin 13 yaşındaki kızı, ortaokul öğrencisi yoldaşımız Ummü Gülsüm'ün bir şiirini yayınlıyoruz.

### Yeni bir hayat başlıyor

Yeni bir destan yaratılıyor  
İşçinin sesinde  
emeğin  
onurun  
umudun  
acının ve sevincin  
Bugün daha bir güzel  
Dalgalanıyor şanlı  
bayrağı  
İşçi sınıfının  
barışın  
özgürlüğün  
kardeşliğin yolunda  
Alınteri koken ellerde  
İşçinin ve emekçinin  
Sıcak avuçlarında  
Yeni bir hayat başlıyor  
1 Mayıslı  
Kavganın doruklarından  
*Ummü Gülsüm*

## Hem bilğim hem inancım artıyor

Değerli yoldaşlar, TKP ve *İşçinin Sesi*'nde çalışan tüm yoldaşlara başarılar dilerim.

Yoldaşlar, yayın organımıza yazı yazmaktan çok hoşlanıyor ve seviyorum. Sizlere *İşçinin Sesi* gazetemizi satarken karşılaştığım şeylerle ilgili bazı bilgileri aktarmak istiyorum.

İşçi bir arkadaşına 'İşçinin Sesi'ni alır mısın' dediğimde öncelikle gazeteye bakıp, sonra 'bu gazete kimindir' diye sordu. Ben 'TKP'nin' deyince, 'peki Haydar Kutlular kim? Onların hakkında ne düşünüyorsunuz' diye sordu. Haydar Kutlu'ların hem işçi sınıfına hem de kendi arkadaşlarına ihanet ettiğini söyledim. İşçi sınıfının ilerleyen savaşımını durdurmak, yükselen devrimci hareketi bir adım daha geriletme için uğraştıklarını belirttim.

Gerçekten, bunların yaptıkları başka bir şey değil. TBKP'nin yolu yükselen işçi hareketini kırmak, işçileri başka yollara saptırmaktır.

Yoldaşlar daha önceki yazımda bahsettiğim gibi, ben normal bir çiftçinin çocuğuyum. Yani köyden dışarıya çıkana kadar gerçekten devrimci durumun ne olduğunu tam anlamıyla bilmiyordum. Paris'e gelince burada *İşçinin Sesi* ile tanışıp *İşçinin Sesi*'ni okumaya başlayınca kafam daha çok açıldı.

Birkaç ay öncesine kadar, resmilerin gerçek yüzünü de bilmiyordum. Ama şimdi kafam daha çok aydınlandı. Merkez organımızı okudukça hem bilğim artıyor, hem de devrime karşı olan inancım daha çok ilerliyor. Bunun için, devamlı gazeteyi okumaya ve çevreme okutmaya çalışıyorum.

Haydi grevde gösteride, alanlarda buluşalım. Yaşasın TKP! Yaşasın devrim!

*A. Yenilmez, Paris*



## Yoldaşlarımızı anıyoruz



Mustafa Suphi ve on dört yoldaşımızı, burjuvazinin Karadeniz'de boğdurması üzerinden 67 yıl geçti. Yoldaşlarımızı, onlara saygı, burjuvaziye lanetle anıyoruz.

Yoldaşlarımız, önceden mektuplaşıldığı halde, Türkiye'ye dönerken kallesçe boğduruldular. O zamanlar Türkiye burjuvazisi, tarihinin olabilecek en ilerici işlevini görüyor, anti-emperyalist savaş veriyordu. Böyleyken bile, burjuvazinin gerici özü ortalığa saçıldı. Burjuvaziye güven uğraşacağı, acı bir deneyim çok iyi anlaşıldı.

Geçen sayımızda, Yürükoğlu yoldaşımız şöyle yazmıştı:

"Şu günlerde Yağcı'ların yaptığını, Mustafa Suphi'lere benzetmeye kalkışanlar var. Partimizin kurucularının, 15'lerin başlarına gelen bir trajedi idi. Yanlış vardı ama bu yanlış, tarihsel koşulların yarattığı bir açmazdan doğmuştu. Ülkede emperyalizme karşı siyasal bağımsızlık savaşı yürüyordu. Öte yanda işçi sınıfı ve parti, liderlerini kendi olanaklarıyla Anadolu'daki savaşa yerleştirecek güçte değildi. Kavganın dışında kalmak ise, partinin baştan ölü doğması olacaktı. Açmaz tarihseldi. Aziz ölülerimiz, kahramanlıklarıyla, acı sonlarıyla, partinin yaşam

toprağını suladılar. Ve bizleri de burjuvazi hakkında az ülke komünistinin sahip olduğu kadar bilgilendirdiler. Yağcı'ların dönüşünü, 15'lerle birlikte ağzına alan ya haindir, ya zavallı bir sersemdir. Bu dönüş, içinde yer aldığı toplumsal koşullar karşısında ve figüranlarının çapsizliği ve dönekliliği ile, düpedüz soytarlıktır."

Gerçekten de öyledir. 15'lerin dönüşünde, taraflardan biri, o sırada anti-emperyalist işlev gören bir burjuvaziydi. Şimdi ise, kendisi emperyalistleşmeye uğraşan azınlı gerici bir burjuvazidir.

15'lerin dönüşünde, komünistlerin, tarihsel koşulların yarattığı bir açmazdan doğan bir yanlış söz konusuydu. Şimdi ise, düpedüz hainlik, satılmışlık söz konusudur. Biri trajedi idi, ötekisi ise bayağı bir komedidir, yoldaşlarımızın dediği gibi, soytarlıktır.

Yağcı'lar, attıkları her adımla olduğu gibi, dönüş soytarlığıyla da göstermişlerdir ki, kendilerinin, Türkiye Komünist Partisi'yle, onun tarihiyle, misyonuyla uzak yakın hiçbir bağları yoktur.

Suphi'leri saygıyla anıyor, biz de, burjuvaziye ve yağcılara güzel bir ders vermeye hazırlanıyoruz.

## Nazım 86 yaşında



Nazım Hikmet, işçi sınıfımızın şairi, partimizin Türkiye Komünist Partisi'nin, Merkez Komitesi Genel Sekreterliği de yapmış militanıydı.

Nazım Hikmet yoldaşımızın 86. doğum yıldönümünü sevgi ve coşkuyla kutluyor, şiirlerini grevlerde miting alanlarında hep bir ağızdan haykırıyoruz:

"Yok edin insanın insana kulluğunu, bu çağrı bizim" diyoruz!

## BU DA YETMEZ!

Yoldaşlar, 11. Özveri Taarruzu hedefimiz Türkiye'de dağıtımı 5 000'e çıkarmak, yeni fabrikalarda, işyerlerinde, işçi semtlerinde sesimizi yükseltmekti.

Bugün, hedefimize ulaştık. *İşçinin Sesi*'nin, Türkiye'de dağıtımı 5 000'i aştı. Önemli sayıda fabrika ve işyerinde *İşçinin Sesi*, makine sesinden önce yükseliyor. Bu, birçok legal yayının dağıtımını geçen bir sayıdır.

Ama bu da yetmez, yoldaşlar! Türkiye'nin küçük küçük patlamalara dönüşen ortamında, gazetemiz her fabrikaya, her işyerine, işçi semtine tomar tomar girmelidir. Dağıtımı daha da yükseltmek görevimizdir.

Okuyucu yoldaş,

Sen bunun gerçekleştirilmesinde en önemli halkalardansın. *İşçinin Sesi*'ni okuduktan sonra atma, bir kenarda tutma. Bir başkasına ver. Bir sendikaya, derneğe ya da yararlı olacağını düşündüğün bir adrese ulaştır, postala. Dağıtımını artırmak için bizimle ilişkiye geç.

*İşçinin Sesi*'nin en geniş biçimde dağıtılması, daha çok sayıda işçi yatağından illegal ve özgür partimizin sesinin yükselmesinin sağlanması senin de görevindir. Haydi, *İşçinin Sesi* ile fabrikalara, işyerlerine!

*İşçinin Sesi çalışanları*

## OKUYUCU YOLDAŞ

*İşçinin Sesi*'ni daha güçlü çıkartabilmek, fabrikalarla, işyerleriyle, işçi semtleriyle olan bağını derinleştirip güçlendirmek, deneyimlerinizden çıkan dersleri tüm harekete daha iyi ve daha etkili ulaştırabilmek için gazetenizi yazılarınızla, haberlerinizle, çektiğiniz ya da topladığınız fotoğraflarla besleyin.

*İşçinin Sesi çalışanları*

**Migros grevi, Tezkoop-İş'teki ayrışmayı ve anlaşmazlıkları su yüzüne çıkarttı.**

## İşçi sınıfı sizleri eğitecek

(Proleter Haber Ajansı-İstanbul) Migros grevi, üstüste yapılan görüşmelerle, başarılı bir toplu sözleşmeyle sonuçlandı. Grev sırasında, Tez Koop-İş sendikası olağanüstü bir kongre de yaşadı. Kongrede, eski yönetim, ağırlıklı olarak yeniden başa geldi.

Sendikanın grevi yürüten 3 no'lu İstanbul şubesi ile genel merkez arasında, grev sırasında su yüzüne çıkan anlaşmazlık hâlâ sürüyor.

Kongreden sonra İstanbul'a gelen genel başkan Kenan Gürbüz, grev sırasında Migros grevcileriyle şube lokalinde bir toplantı yaptı. Toplantıya katılan Migros grevcilerinden bir grup işçi, gelişmeleri şöyle anlattılar:

"Olağanüstü kongreyi bizim şube istedi. Genel merkezin olumsuz tavırlarını sergilemek düşüncesi hakimdi. Ama kongreyi yine genel merkez kazandı. Bu nedenle, şube yönetimini görevden almak istiyorlar.

"Başkan Kenan Gürbüz, toplantıda bize şöyle dedi: 'Sizin 18 maddeniz mi var? Biz bunları işverenden alacağız. Nasıl alırsak alacağız, ona karışmayın. Yalnız şube yöneticilerini toplantılara almak istemiyoruz. Bunu kabul ediyor musunuz?' Biz de, 'size güvenerek greve çıkmadık, şubemize güveniyoruz' diyerek karşı çıktık.

"Görüşmelere şubemiz katılıyor. Sözleşmenin bir-iki maddesi kaldı. Bunlardan biri, işçilerin, istekleri dışında işlere verilmemesi. Örneğin, kasap olarak çalışan bir işçinin, şarküteri reyonda çalışmasını istemiyoruz."

Grev sırasında Kenan Gürbüz işçilerden böyle bir yanıt aldığı halde, 21 Aralık'ta, Tez Koop-İş genel merkez yöneticileri, şubeye haber vermeden görüşmeye oturdular. Şube yönetimi, bunu, bir telefon konuşmasında tesadüfen öğrendi ve hemen, Gümüşsuyu'ndaki toplantı yerine gitti.

Bundan bir süre sonra da anlaşma sağlandı ve grev başarıyla son buldu.

Tez Koop-İş'te sorunlar, biri büyük, biri küçük çapta, ama ikisi de yanlış olan iki tutumun

*İşçi sınıfının gereksinimi, Türk-İş'te birlik, militan eylem, sendika içi demokrasidir. İşçi sınıfı, bu gerçekleri henüz kavramamış olan şube ve genel merkez yöneticilerini mutlaka eğitecek, onları doğru çizgiye kazanacaktır.*



karşı karşıya gelmesiyle tırmanıyor.

Tezkoop-İş yönetimi, Mayıs ayında Sportoto'da fiyaskoyla sonuçlanan bir grev başlatmıştı. Sportoto'da "başladı" ilan edilen grev, gerekli yasal işlemler eksik ve geç yapıldığı için "gayrimeşru" konuma düştüğü için sendika yönetimince apar topar kaldırılmıştı. Bu, Sportoto çalışanlarının tepkisini toplamıştı.

Sonra, sendika yönetimi, örneğin Özel Çavuşoğlu Lisesi'nde yüzde 30, Tübitak'ta yüzde 25, Sportoto'da 6 aylık kademeli yüzde 26 ücret zammı getiren sözleşmelere imza atmıştı. Bu, yüzde 40'ın altında gerçekleşen 1987 yılı ortalama ücret zammı oranından bile daha düşük bir çizgiyi gösteriyor. Migros'da ise yüzde 78 dolayında zam alındı.

Böyle bir başarıda kuşkusuz İstanbul 3 no'lu şube yönetiminin militan, üye tabanını canlı tutan, inatçı tutumunun büyük rolü vardır. Bu şube, yüzde 30'un üstünde zam alamamış, greve çıkmada bile beceriksizlik etmiş bir genel merkeze, 132 gün süren

ve sonunda yüzde 78 zam alan bir savaşım armağan etmiştir.

Sendika başkanının grevcilerle yaptığı toplantıda, "istemlerimizi nasıl alırsak alacağız, ona karışmayın" türünden sözler etmesi, tabandan kopuk bir sendikacılık anlayışı olduğunu gösteriyor. Tezkoop-İş genel merkez yöneticilerinin 21 Aralık tarihinde, Gümüşsuyu'nda işverenle yaptıkları toplantıya 3 no'lu şube yöneticilerini çağırılmaları aynı yönde bir göstergedir.

En önemli bir nokta, Tezkoop-İş genel merkezinin, kendisinin başına "bela" olan(!) şubelere "gerek dersi vermeye"(!) hazırlanmasıdır.

Sendika içi demokrasinin en temel ilkesi "seçim ilkesi"dir. Bu ilkenin düzgün uygulanmasıyla, sendikada işçi tabanın söz ve karar sahibi olması sağlanır. Seçim ilkesini uygulamak demek, seçimle işbaşına gelen bir yönetimin, ancak onu seçenlerce görevden alınabilmesi demektir.

Şube yönetimini şube genel kurulu seçmiştir. O, görevden alabilir. Genel merkezden, tasfiyeçi tutumla şube yönetimlerini



görevden almaya çalışmak, işçilerin sendikal birliğini dinamitlemek demektir.

Burjuvazi Türk-İş'i, sendikal hareketi bölmek, işçinin sendikal birliğini engellemek için yırtırken, farklı görüşleri olan örgütleri tasfiye etme anlayışı, burjuvaziye bölücü çabasında yardımcı olmaktan başka bir şey değildir. Asıl bu anlayış tasfiye edilmelidir.

Buraya dek sıraladığımız, merkez yönetiminin büyük yanlışlarıydı. Öte yanda, İstanbul 3 no'lu şube yönetiminin de, tutarsız, küçük burjuvaca, dükkancı bir tutumu vardır. Türk-İş'te birlik konusunda yanlış görüşler savunmakta, örgüt disiplinine yakışmayan, yıkıcı yanlış tutumlar da takınmaktadır. Ayrıca sürekli yalpalamaktadır.

Tasfiyeçilik, burjuvaziye hizmet eder. İşçi sınıfının Türk-İş'te pekişmekte olan sendikal birliğini derinden zedeler.

Küçük burjuvazinin "Türk-İş'te sendikal birlik" konusunda, yaşamın çöplüğe savurduğu tutarsız, ikircimli tutumunu savunmak da aynı kاپıya çıkar.

İşçi sınıfının gereksinimi,

Türk-İş'te birlik, militan eylem, sendika içi demokrasidir. İşçi sınıfı, bu gerçekleri henüz kavramamış olan şube ve genel merkez yöneticilerini mutlaka eğitecek, onları doğru çizgiye kazanacaktır.

## Küçük haberler

Yoldaşlar, size bazı küçük haberler iletmek istiyorum:

1 Mayıs mahallesine faşist MCP militanları saldırdı. Çıkan taşlı sopalı çatışmanın içinde bir işçi yoldaş da vardı. İstanbul'un çeşitli bölgelerinde benzer çatışmaların görüldüğü saptandı.

Kazlıçeşme'de iki işçi yoldaşımızın ölü kesildi. Çıkan bıçaklı sopalı kavga bir-iki sırıyla atlatıldı.

Kazlıçeşme grevinin ardından yoğun işten çıkarmalar var. Sessiz direniş düşünülüyor.

S. B.

**İşçinin gür sesi grevle, mitingle Anadolu'nun dört bir yanından yükseliyor**

## Adana'dan gelen militan ses

(Proleter Haber Ajansı-İstanbul) Bilindiği gibi, Harb-İş sendikası ABD İncirlik Üssü'ndeki baskıları protesto etmek için 12 Aralık'ta Adana'da bir miting ve yürüyüş yaptı. Yürüyüş Seyhan Emniyet Amirliği önünden başladı. Yeni İstasyon Alanı'nda yapılan konuşmalarla sürdü. Mitingde Türk-İş genel başkanı Şevket Yılmaz da bir konuşma yaptı. Yılmaz konuşmasında, son zamlarla işçi ve emekçilerin yaşam düzeylerindeki düşüşün, ANAP'ın emek düşmanı politikasının bir sonucu olduğunu söyledi.

İncirlik'te DECA anlaşmasına göre sadece 192 Amerikalı sivilin çalışması gerekiyor. Oysa ABD'li işverenler bugün 400'e yakın

*12 Eylül döneminde Amerikalı askerler Türkiyeli işçilerin üzerine kurt köpeklerini saldırtmışlardı. Adana Sıkıyönetim Komutanlığı bu haberin duyulmasına yasak koymuştu. Bunu da protesto eden mitinge 5 bin işçi katıldı.*

Amerikalıyı burada kaçak olarak çalıştırıyorlar. Burada çalışan sivil Amerikalılar, Üs'teki Amerikalı askerlerin eşleri ve yakınlarından oluşuyor. Bunların maaşları dolar üzerinden ve Türkiyeli işçilerin 3-4 katı fazla olarak ödeniyor.

Harb-İş sendikası yetkililerine göre, Türkiyeli işçiler ikinci sınıf insan davranışlarına muhatap oluyorlar. Aşağılanıyorlar, küfürlerle karşılaşıyorlar. 12 Eylül döneminde Amerikalı askerler

Türkiyeli işçilerin üzerine kurt köpeklerini saldırtmışlardı. Adana Sıkıyönetim Komutanlığı bu haberin duyurulmasına yasak koymuştu.

Bütün bunları protesto eden mitinge, İncirlik üssünde çalışan Türkiyeli işçiler, işçi eşleri ve çocukları katıldılar. Yağmur altında 5 bini aşkın işçinin biraraya gelmesi, militan eylemlerin daha etkin olduğunu bir kez daha gösterdi.



Adana mitingine Türk-İş'in yanısıra, birçok sendikanın ve fabrika işçisinin de katıldığı gözlemlendi. İşçiler mitinglerin

tüm yurt sathına yayılmasını talep ediyorlar. Bunca saldırılara karşın baş eğmeyen işçinin gür sesi dört bir yandan yükseliyor.



Küçük ek zamlar, tekil kazanımlar, durumu kurtarmaz.

# Militan t plu savaşım g rek

Elif Toprak

Son günlerde fabrikalarda, sendika toplantılarında, işçi mahallelerinde konuşulan ve basında da bir hayli yer kaplayan ek zam istemi, gündeme, daha erken seçim öncesinde gelmiş bulunuyordu.

## Ek zam istemi gündeme nasıl geldi?

Eylül ayı içinde biraraya gelen Otomobil-İş, Özdemir-İş ve Çelik-İş sendikalarının genel sekreterleri, "ek zam istemi" ve "işçi haklarının savunulması" üzerine ortak karar aldıklarını açıkladılar. Ardından, metal işkolunda Alarko Holding, Otomarsan, Siemens, Rostaş, Netaş, Yakacak Makina gibi işyerlerinde, işçilerin süper emeklilik prim kesintilerinden doğan hak kayıpları "ek zam" adı altında karşılandı.

Metal işçilerini, Banka işkolundaki kimi işyerleri izledi. 6 Kasım 1987'de BANKS'a bağlı işyerlerinde aylık ücretlere yüzde 10 artış sağlandı. *Milliyet* gazetesi bu gelişmeleri şöyle duyuruyordu:

"Toplu iş sözleşmelerinde ek zam dönemi başladı. Bugüne kadar imzalanmış ve yürürlüğe girmiş toplu iş sözleşmelerinde kazanılan hakların, hayat pahalılığı karşısında eriyip gitmesi sonucunda ek protokollerle ek ücret artışları sağlanıyor." (*Banks Dergisi*, s.21)

Erken seçim yapıлып, ekonomik şiddet boyutuna varan zamlar birbiri peşisıra gelmeye başlarken, tüm sendika yönetimlerine yöneltilen militan zorlama altında sendikalar, birşeyler yapma telaşıyla, ilk etapta sınırlı bir ek zam istemine sarıldılar.

Bunun üzerine, işçilerin, fabrikalardaki savaştan tutumu karşısında, tüm sendika yönetimlerine yöneltilen militan zorlama altında sendikalar, birşeyler yapma telaşıyla, ilk etapta sınırlı bir ek zam istemine sarıldılar.

## Küçük ek zamlar yeterli olabilir mi?

Önce şunu düşünmek gerekiyor: Son fiyat artışları bir yana, Türkiye işçi sınıfı, faşist diktatörlük döneminde kaybettiklerinin, 1980'den bu yana alabildiğine gerileyen gerçek ücretlerinin yarattığı büyük açıkları kapatabilmiş midir? Gözlerimizin önündeki maddi gerçekler, rakamlar vb. bu soruya hayır yanıtını veriyor.

Bir de, son zamlarla birlikte işçi sınıfının yaşam koşullarındaki kötüleşmeye bakalım. Türk-İş Araştırma Bürosu'nun raporunda şöyle deniyor:

"...Yapılan zamlar her bir işçinin maaşından 65 bin 092 lirayı götürdü. Kamu kesiminde çalışan bir işçinin ortalama aylığı 100 bin TL olarak hesaplandığında bu işçinin ücreti 34 bin 908 liraya, özel kesimde ortalama 80 bin TL. ücret alan işçinin aylığı da

*İşçi sınıfının, bugün burjuvazinin ekonomik şiddet dayatmasına karşı koyabilmesi için, ekonomik-sendikal savaşımını ortak hedefler temelinde, merkezi ve eşgüdümü biçimde yürütmesi zorunludur. Yapılması gereken, büyük-küçük, tekelci-tekeldışı gibi ayrımlara bakmadan, tüm işyerlerindeki işçilerin patronların karşısına ortak istemlerle dikilmesini sağlamaktır.*

14 bin 908 liraya düşmüş oldu." (Aktaran: *Milliyet*, 9 Aralık 1987)

Böyle bir tablo karşısında yüzde 10'luk, bir maaş ikramiyelik vb. ek zam protokollerinin derde deva olması mümkün müdür? Neresinden bakılırsa bakılsın, böyle bir ek zam istemi asla yeterli bir istem sayılamaz.

Nitekim, bu koşullar altında, ek zam istemi kimi sendikacılar açısından da, "istesen bir türlü, istemesen bir türlü" cinsinden bir sorunlar yumağına dönmüş bulunmaktadır. *Cumhuriyet* gazetesinden Şükran Ketenci bu konuyu şu sözlerle dile getiriyor:

"Sendikacılar... arka arkaya ek zam isteminde bulunuyorlar. Ancak profesyonel her sendikacı, bunun nasıl bir umutsuz, zamların götürdükleri karşısında yarırsız çaba olduğunu çok iyi biliyor. En deneyliler bu konuda en az sorumluluk almaya özen gösteriyor" (*Cumhuriyet*, 10 Aralık 1987)

Devasa bir soruna, iki yılda bir bağtılanan toplu iş sözleşmesi, sözleşmeye ek protokoller vb. gibi daracık bir yasal çerçeveden bakıldı mı, sonuç, koskoca bir umutsuzluktan başka ne olabilir ki? Oysa sorun, yasal toplu sözleşme düzeninin sınırları içinde çözülebilecek cinsten değildir.

Nitekim, Türkiye işçi sınıfı, militan savaşım, burjuva legalitesini delik deşik ederek, parçalayarak yol alınabileceğini açıkça ortaya koyuyor. İşçiler burjuva düzenden umudu kestiler. Ama burjuvaziyle kavga konusunda hiç de umutsuz değiller. Umutları, gerektiğinde burjuva yasaları hiçe saymayı göze alarak giriştikleri sınıf eylemlerinden, militan savaşım isteklerinden kaynaklanıyor. Tek sorunları, bu savaşım isteğinin örgütlü güce dönüşebilmesidir.

## Sendikacılar ve ek zam

Bugünkü koşullar altında, sendikal demokrasiyi, tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesini pratikte yaşama geçirmeyen sendika yöneticilerinin işi gerçekten çok zor... Çünkü sorunlar dev boyutlardadır. Burjuvazinin kabul sınırları içindeki bir sendikacılık anlayışıyla, işçi tabanından fıskıran istemlerin ve savaşım arzusunun giderilebilmesi asla mümkün değildir.

Nitekim kimi Türk-İş yöneticileri genel grevden, işçi mitinglerinden sözettiler. Pek çok sendikacı, devasa sorunlara tek tek sendikalar olarak çözüm bulunamayacağını, ilk adımı Türk-İş tarafından atılması gerektiğini belirterek, Türk-İş yönetiminin kararını beklemeye başladı. Bu davranışın, sorunların yükünü kendi sırtından atıp işi beklemeye

birakma eğilimini mi yansıttığını, yoksa gerçekten samimi mi olduğunu bir yana bırakalım, tüm sendikaların Türk-İş önderliğinde büyük ve yığınsal bir savaşım başlatmalarını istemek doğru bir tutumdur.

Bu arada, Petrol-İş genel başkanı Münir Ceylan, "varolan birliğimizi, üretimden gelen gücümüzü kullanalım" dedi. Kristal-İş genel başkanı H. Basri Babalı, genel grev yapılmasından yana olduğunu belirtti. Deri-İş genel başkanı Yener Kaya, "işçi kendi özgücünü kullanarak bu gücü hafife alan iktidara gereken yanıtı vermelidir" dedi.

Eski bir sendikacının, "1988 yılında toplu sözleşmelerin yüzde 90'ının karakolda biteceğini sanıyorum, hava karakolluk günlere geçebilir" biçiminde belirttiği görüş, burjuva basında "hava karakolluk günlere gebe" başlığıyla manşete çıktı. (*Milliyet*, 7 Aralık 1987)

Öte yandan, huzursuzluğun üretimi aksattığı kimi işyerlerinde ek zam istemi sonuca bağlandı. Ama ne gariptir ki, kimi sendikacılar, tıpkı "aman yol olmasın..." diye ek zama karşı çıkan işveren temsilcilerinin mantığıyla, ek zam alabildikleri işyerlerinin adını kendi üyelerinden köşebucak gizlediler. Sonuç olarak, şu an kimi işyerlerinde yüzde 10-25, kimilerinde süper emeklilik kesintisini karşılayacak düzeyde ücret artışı, kimi işyerlerinde bir ikramiye ya da aylık ücretlere net 40 bin lira net artış biçiminde ek zam protokolleri düzenlenmiş bulunuyor. Ama çoğu, avans niteliğinde ve çok sayıda işçisi olan büyük ve kârlı işyerlerinde...

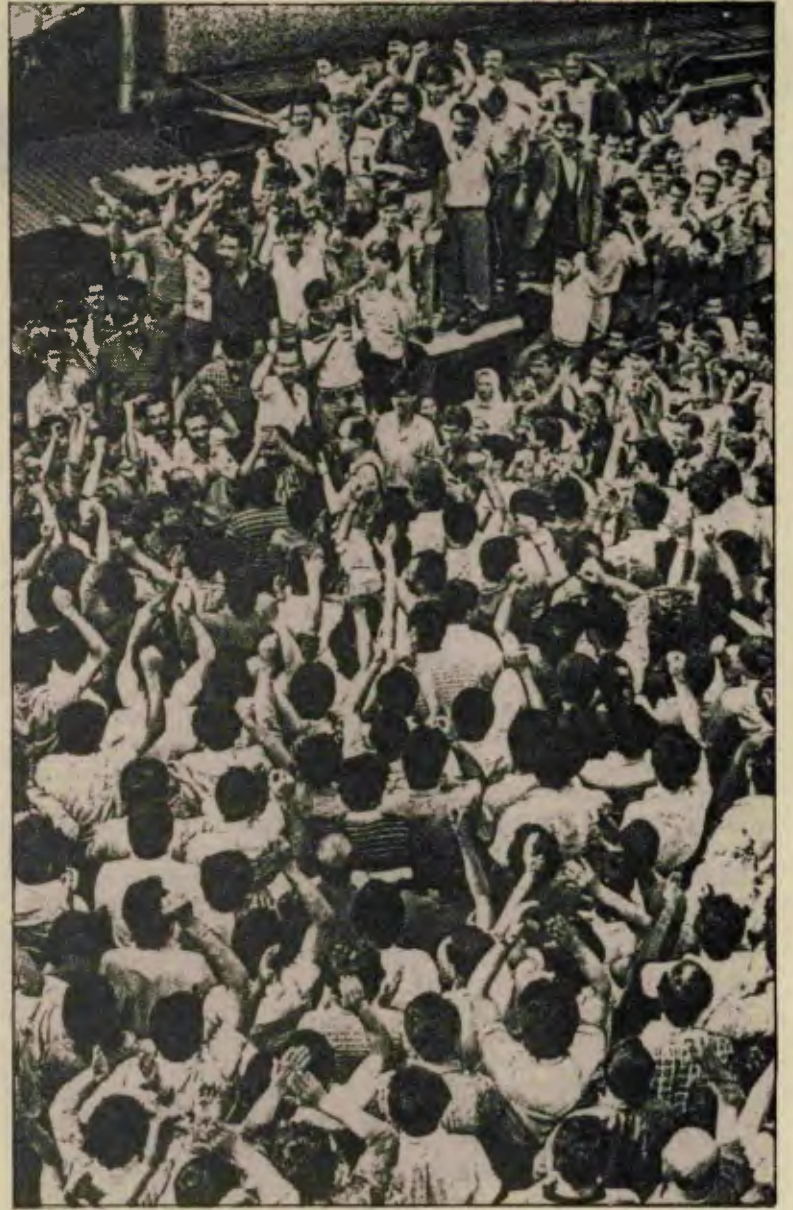
Ek zam konusundaki gelişmelerin ayrıntısını bir yana bırakacak olursak, ortaya çıkan asıl önemli sonuç nedir?

Dayanılmaz geçim sıkıntısı altında bulunan işçilerin, sendika ve işveren örgütlerinin tepede yürütecekleri görüşmeleri beklemeksizin, öfkelerini işyeri düzeyinde açığa vurmaları, hem en doğal hakları, hem de son derece militanca bir tutumdur. Bu yolla burjuvalardan koparttıkları zamlar, bölük pörçük de olsa, yine de bir kazanımdır. İşin bir yönü bu.

Ama kuşkusuz sorun bununla bitmiyor. Ya da bir başka deyişle, sendikaların ek zam istemleri, işçi sınıfından yükselen öfkeye denk düşmüyor. Onun gerisinde kalıyor. İşçilerin üretimden gelen güçlerine, birliklerine dayanan militanlıkları tek tek işyerleri sınırları içinde kaldığı sürece de sorunlar çözülmemiyor. O halde ne yapılmalı?

## Militan toplu savaşım gerek

İşçi sendikaları, toplu sözleşme



ve grev savaşımıyla ilgili istemlerini, burjuvazinin empoze ettiği bir "gerçekçilik" anlayışı içinde değil, işçi sınıfının yaşamsal gereksinimlerinin dayattığı gerçekçilik anlayışıyla ileri sürmelidirler. İşçi sınıfının çıkarları açısından gerçekçi istem, burjuvazinin verebileceği kadarıyla sınırlı değildir. Gerçekçi istem, işçi sınıfının, toplumsal gelişmenin o anki düzeyiyle uyumlu biçimde hesaplanmış olan gereksinimlerinin karşılığıdır. O an için yaşamın dayattığı olduğu gereksinimlerdir. Olması gerektir.

Bugün Türkiye'de işçi ücretleriyle işgücü değeri arasında büyük bir uçurum vardır. Türkiye işçi sınıfının, emekçilerin içinde bulunduğu büyük geçim sıkıntısı, bütün işçiler, emekçiler için olması gereken asgari bir geçim düzeyini ortak hedef yaparak savaşım vermeyi zorunlu kılıyor.

Merkez organımız *İşçinin Sesi*'nin 329. sayısında olması gereken bu asgari geçim düzeyiyle ilgili bir döküm ve hesaplama yer aldı. Bu hesaplama da açıkça görüleceği gibi, bugünkü yaşam koşullarında nitelsiz işgücünün değerinin karşılığı net 400 bin liradır. O nedenle de, burjuva basın bu rakamı düşük göstermek için ne yaparsa yapsın, gerçekte asgari ücret en azından net 400 bin lira olmalıdır.

O halde işçiler ve sendikalar, burjuvaziye dayatacakları ücret istemlerini, net 400 bin liralık asgari ücret düzeyini taban olarak hesaplamalıdır. Sendikalar, işçi sınıfının işli-işsiz kesimleri arasındaki savaş bağını örmek üzere, "net 400 bin liralık" asgari ücret düzeyinde bir "işsizlik sigortası" için savaşımı da yükseltmelidirler. Ayrıca, şu an net 400 bin liralık asgari ücret düzeyine göre belirlenecek olan tüm ücretler her yıl yeniden ayarlanmalıdır.

Olması gerekeni istemekle, ona bir çırpıda ulaşabileceğini düşünmek kuşkusuz çocukça bir düş olurdu. Hatta bu istemlerin çoğunun ancak devrimle elde edilebileceğini biliyor ve bunu çok açıkça dile de getiriyoruz. Ama burjuvazi nasıl olsa vermez, düşüncesiyle, olması gerekeni istememek de düpedüz kaçak dövüşmek olur. İnsan olması gerekeni istemezse, onu elde etmek için dövüşmezse, ne düşmanın elinden büyük parça kapabilir, ne de olması gerekene ulaşabilir!

İşçi sınıfının bugün burjuvazinin ekonomik şiddet dayatmasına karşı koyabilmesi için, ekonomik-sendikal savaşımını ortak hedefler temelinde, merkezi ve eşgüdümlü biçimde yürütmesi zorunludur. Yapılması gereken, büyük-küçük, tekelci-tekeldışı gibi ayrımlara bakmadan, tüm işyerlerindeki işçilerin, patronların karşısına ortak istemlerle dikilmesini sağlamaktır. İşçi, emekçi haklarıyla ilgili olarak tüm ülke düzeyinde militan, toplu bir savaşı yükseltmek için örgütlenmelidir.

Bunun için, bir yandan, bıkpıp usanmadan, küçük burjuva devrimciliğinin dükkancı yollarına sapmadan, işçi sınıfının sendikal birliğini Türk-İş çatısı altında örmek gerekiyor. Öte yandan, acil olarak da, Türk-İş'i, Türk-İş tabanındaki ve diğer sendikalardaki yüzbinlerce işçinin devrimci özelemleriyle, savaştanlığıyla uyumlu militan eylemlere çıkararak için çalışmak gerekiyor.

Bu görevlerin yerine getirilebilmesi, partimizin işçi sınıfı içindeki örgütlülüğünün geliştirilmesi ve güçlendirilmesiyle doğrudan bağlıdır. O halde, işçi sınıfı içindeki parti örgütlerimizin sayısını artırmak için tüm gücümüzle ileri!



# İŞÇİNİN SESİ

## ÇEK-AL

Fabrikalardan makine sesinden

önce *İşçinin Sesi* gelecek!

Yıl: 13, Sayı: 346, 20 Ocak 1988

Tek büyük işçi sınıfı!

Tek silah illegal parti!

Tek yol devrim!

*İşçinin sınıf savaşımları,  
1987 yılında rekorlar kırarak,  
burjuva legalitesinin çeperlerini yırtarak,  
sıçrayarak gelişti.*

# İŞÇİNİN SAVAŞ YILI 1987 VERİLER

-|-

Yıldız Çalışma Gurubu

1987, işçi hareketi açısından önemli bir dönemeç noktası oldu. Sınıf savaşımları eğrisi, dikleşerek tırmanışa geçti. Bu gelişmeyi, 1987 yılının, grev, eylem ve toplu sözleşmeleri somut olarak gösteriyor. Bu amaçla hazırladığımız verisel dökümü, bu sayımızda yayınlamaya başlıyoruz.

1987 yılını kendi içinde ele almaya başlamadan önce, bu yılın, nasıl bir tarihsel çerçeve içine oturduğunu göstermek istedik. Bu amaçla, grevdeki işyerleri, grevci işçi ve grevde geçen işgünü sayılarının, 1963-1987 arasını kapsayan bir dökümünü (*Tablo 1*) ve bu dökümün, çeşitli grafiklerini (*Grafik 1, 2, 3*) verdik.

Bunlardan neler yansıyor?

Bir kez, greve çıkan işyeri sayısı, Türkiye tarihinde en yüksek düzeye,

1987'de ulaşmıştır. 1987'de, 353 işyerinde grev olmuştur. Tarihte en yüksek sayı ise, 1980'de, 227 işyeridir.

İkincisi, 1987'de, grevci işçi sayısı, 1975 ve öncesinden yüksektir. 1975 sonrasında ise, 1978'i geçmiştir. 1987'deki grevci sayısının geride bıraktığı yılların çoğunluğu, devrimci durum yıllarıdır. Yani, şu anda daha devrimci durum gelmeden, devrimci durum yıllarının bazı düzeyleri aşı-

mıştır.

Üçüncüsü, grevde geçen işgünü sayısında da benzer bir durum vardır. Bunun için, ayrıca, küçük bir karşılaştırma tablosu daha yaptık (*Tablo 2*). Her iki tablodaki verilerden yansıyan şudur:

1976-1977 yılları devrimci durum doruğa ulaştığı yıllardır. Özellikle, yığınsal ve militan grevlerin gerçekleştiği, gerçek ücretlerin en yüksek düzeyine ulaştığı 1977 yılında,

60 bin dolayında işçinin, 167 işyerinde sürdürdüğü grevlerde, işgünü kaybı 5,8 milyon dolayındadır. 1987 yılında, henüz devrimci durum yokken, bunun yarısından az sayıda (28 bin dolayında) işçinin, iki kat daha fazla işyerinde (353 işyerinde) sürdürdüğü grevlerde ise 2,3 milyon işgünü yitirilmiştir.

Dördüncüsü, yukarıda değinilen üç gösterge açısından da, 1987'deki artış hızı, yalnızca 1977 yılının hemen

öncesindeki diğ turmanışın gerisinde kalmaktadır. Öteki bütün dönemlerden hızlıdır.

Şimdi bir de 1980 sonrasına kendi içinde bakalım.

1983'de grev yok! 1984'de 4 greve 561 işçi katılmış 1985'de grev sayısı 5 kat artarak 21 olmuş. Grevci işçi sayısı da 4,5 kat artarak 2410'a varmış.

1986'da 20 grev, 1984'e göre 10 kat daha fazla katılımı, 5 bin 639 işçiyi gerçekleştirmiş. Grevlerin bazıları

TABLO 1  
GREVLER TABLOSU<sup>1</sup>

Yıllar	Grevdeki İşyeri	Grevci İşçi	Grevde geçen İşgünü
1963	7	1 374	12 255
1964	81	6 608	192 842
1965	43	5 573	240 554
1966	39	10 401	409 809
1967	91	8 162	203 779
1968	59	8 098	192 196
1969	82	23 190	357 799
1970	111	25 963	260 338
1971	97	20 016	295 950
1972	14	7 158	147 585
1973	22	12 284	479 857
1974	45	21 046	470 088
1975	90	25 389	1 102 682
1976	105	32 899	1 768 201
1977	167	59 889	5 778 205
1978	175	27 208	1 598 905
1979	190	39 901	2 217 347
1980	227	46 216	5 408 618
1984	4	561	4 947
1985	21	2 410	194 296
1986	12	5 639	234 940
1987	353	27 992	2 323 068
1988 <sup>2</sup>	4	959	14 385

<sup>1</sup> Bu tabloda Devlet İstatistik Enstitüsü'nün İstatistik Yıllığı'nı temel aldık.

Elimizde üç farklı veri vardı: DİE, Çalışma Bakanlığı ve Hürriyet. Hürriyet'in verilerini doğrulayamadığımız için, geçmiş sayılarımızda kullanmış olmamıza karşın, dışarda bıraktık.

DİE, yıllardır sürekli Türk-İş Araştırma Müdürlüğü'nün verilerini kaynak alıyor. Çalışma Bakanlığı ise kendi eline ulaşan bilgilere dayanarak bir istatistik çıkarıyor, TISK'in bile eleştirisini alıyor.

DİE'yi kaynak olarak almamızın başlıca nedenleri şöyle:

1- Çalışma Bakanlığı istatistikleri, siyasal rüzgarlara göre çeşitli sahteciliklerin yapıldığı istatistiklerdir. DİE'nin bu istatistiği ise, geçmiş yılların yayınları ile kontrol edince, kendi içinde tutarlılık taşıyor.

2- 1977 ve 1980 yılları yığınsal ve uzun grevlere sahne oldu. Bunun, grevci işçi sayısına ve grevde geçen işgünü sayısına tutarlı yansımaları gerekiyordu. Oysa Çalışma Bakanlığı istatistiği burada tutarsızlık içindedir.

3- Elimizde daha güvenilir üçüncü bir kaynağın olmaması, DİE ve ÇB arasında bir seçim yapmamızı zorunlu kıldı. Bu nedenle, doğruya daha yakın olduğunu düşünerek DİE istatistiğini temel aldık.

Bu arada, Petrol-İş yıllığı ile Petrol-İş Dergisi'nde her iki kaynağın birlikte kullanıldığını farkettilik, Petrol-İş Araştırma Dairesi'nin, çeşitli tutarsızlıkların ve önemli yanlışlıkların önünü almak üzere konuya eğileceğini umuyoruz.

<sup>2</sup> 15 Ocak'a kadar

TABLO 2

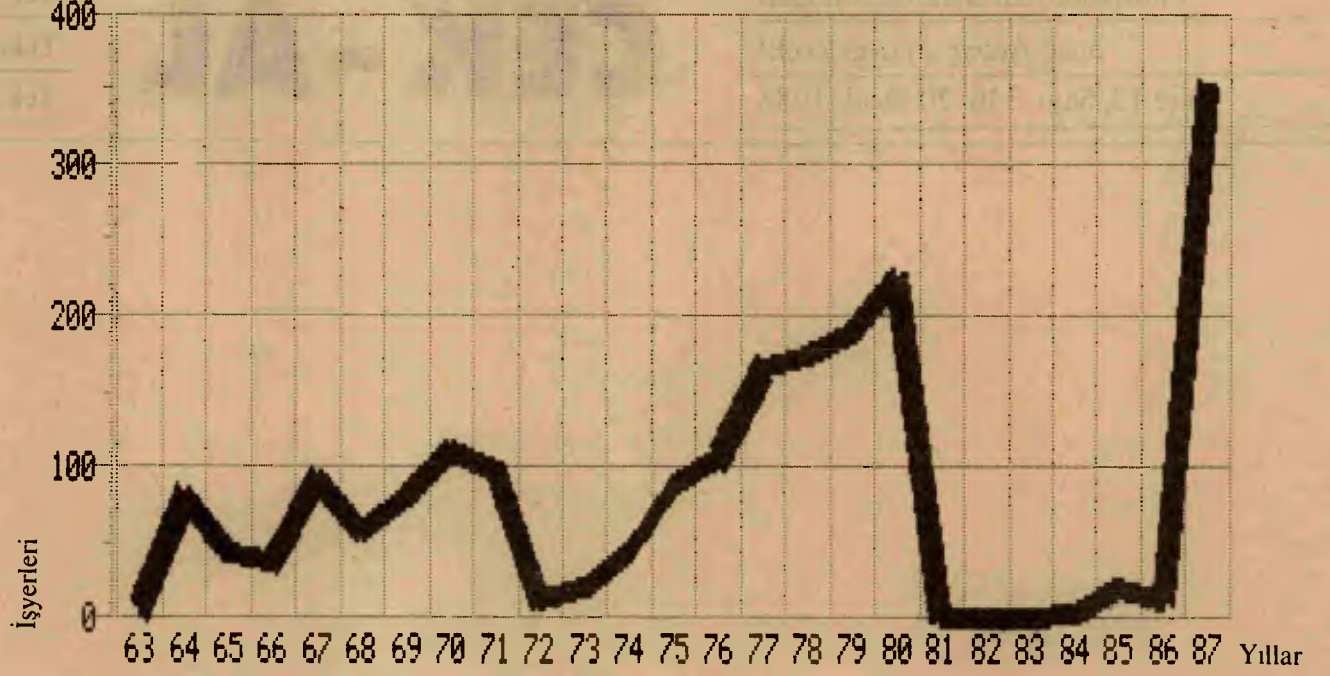
SEÇİLMİŞ BAZI YILLAR İÇİN  
GREVDE GEÇEN İŞGÜNÜ SAYISI

Yıl	İşgünü
1976*	1 768 201
1977**	5 778 205
1980*	5 408 618
1987	2 323 068

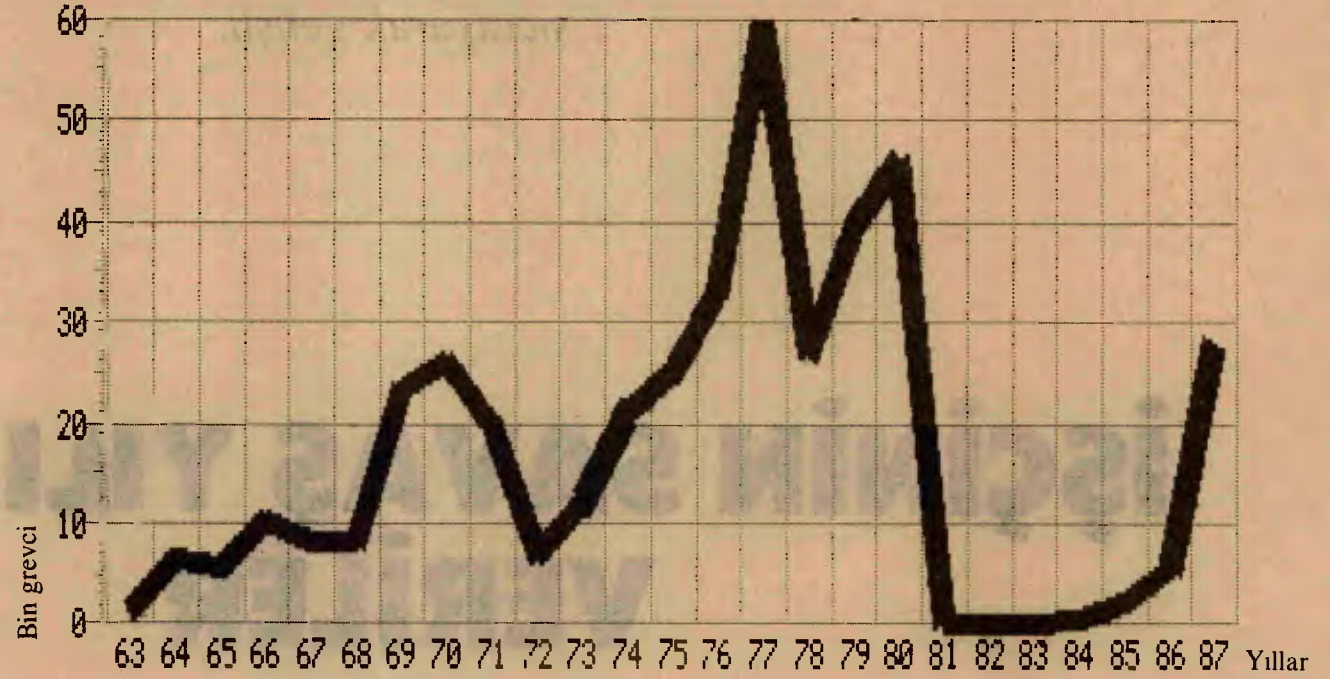
\* Devrimci durumun önemli yılları.

\*\* Devrimci durumun en tepe noktası

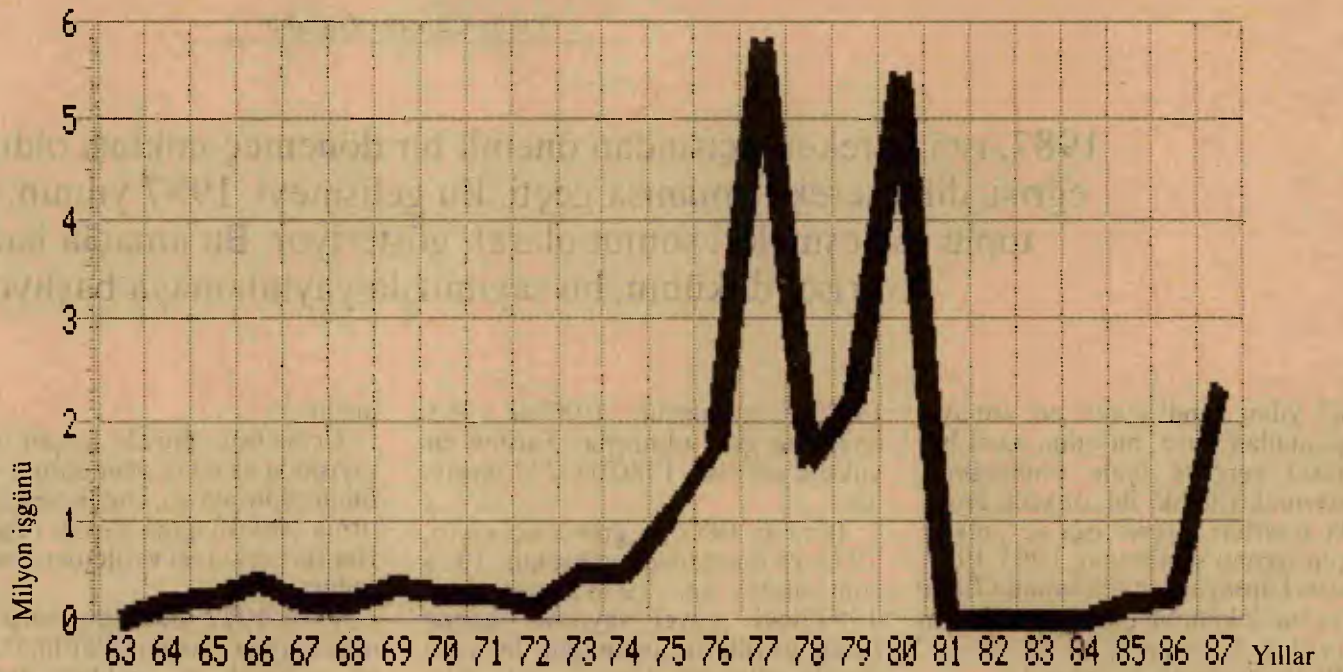
GRAFİK 1  
YILLARA GÖRE GREVDEKİ İŞYERLERİ



GRAFİK 2  
YILLARA GÖRE GREVCI İŞÇİ SAYISI



GRAFİK 3  
YILLARA GÖRE GREVDE GEÇEN İŞGÜNLERİ

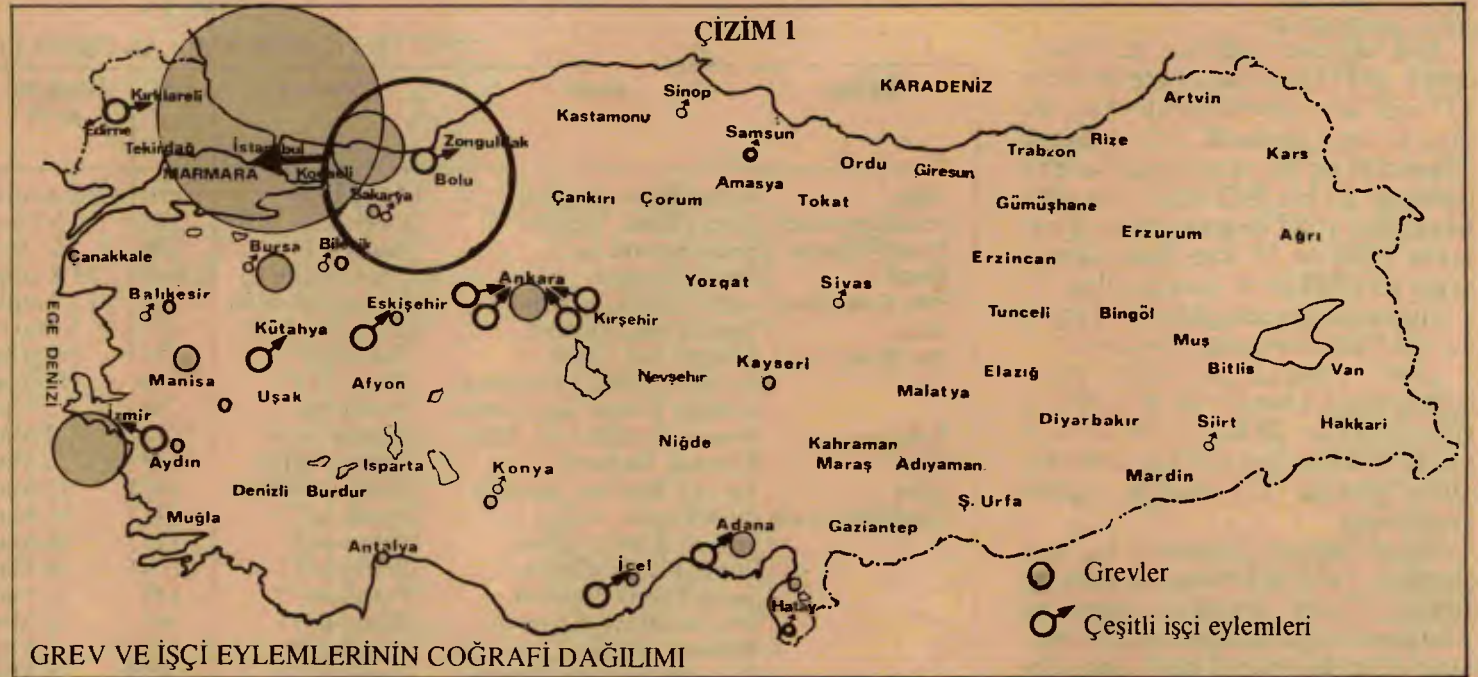






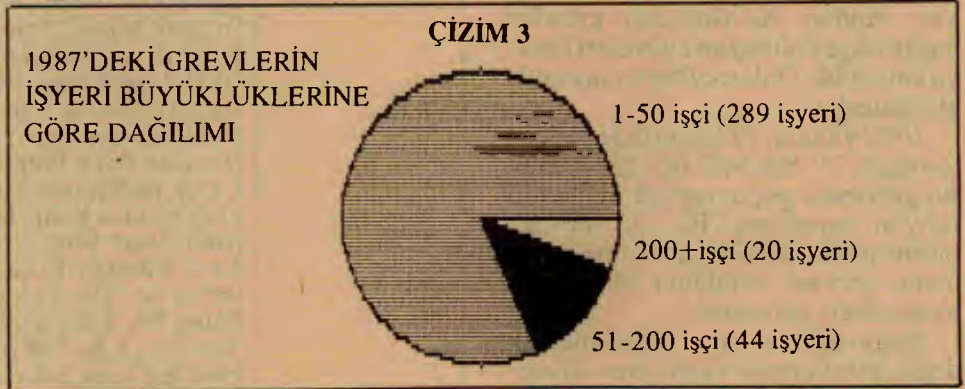
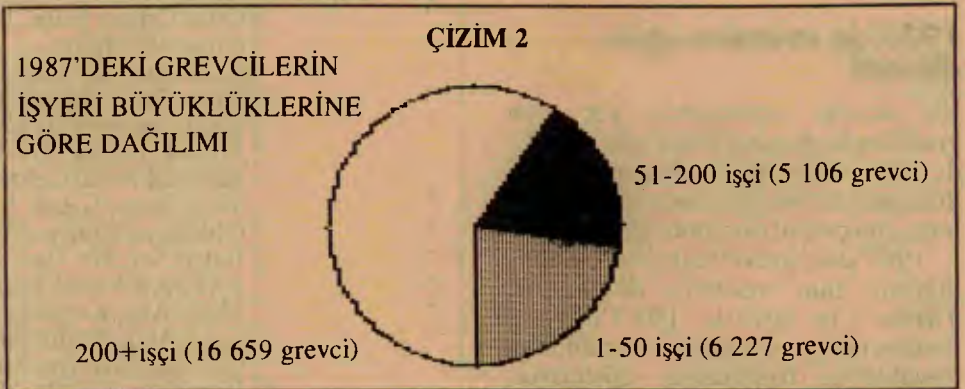
**TABLO 4**  
GREVLERİN  
COĞRAFİ DAĞILIMI

İl	Grev sayısı
İstanbul	300
Kocaeli	18
İzmir	12
Ankara	4
Bursa	4
Manisa	3
Adana	2
Sakarya	1
Bilecik	1
Balıkesir	1
Hatay	1
Konya	1
Antalya	1
Aydın	1
İçel	1
Kayseri	1
Eskişehir	1



**TABLO 5**  
İŞYERLERİ BÜYÜKLÜKLERİ,  
GREVLER VE GREVLERDE GEÇEN  
İŞGÜNÜ SAYISI (1987)

İşyeri Büyüklüğü	Grev sayısı	Grevci işçi sayısı	Grevde geçen işgünü sayısı
1-50 işçi	289	6 227	733 004
51-200 işçi	44	5 106	402 499
201 + işçi	20	16 659	1 187 565
<b>TOPLAM:</b>	<b>353</b>	<b>27 992</b>	<b>2 323 068</b>



**TABLO 6**  
GREVLERİN İŞKOLLARINA VE SENDİKALARA GÖRE DAĞILIMI (1987)

Greve çıkmış işkolları	Greve çıkmış işyeri sayısı	Greve çıkmış sendikalar <sup>1</sup>	Greve çıkmış toplam işçi sayısı	Grevde geçen toplam işgünü sayısını
03 Petrol/Kimya/Lastik	2	Laspetkim-İş (B)	1 432	116 816
	65	Petrol-İş (T)	9 644	811 761
04 Gıda	2	Özgıda-İş (H)	193	13 746
06 Dokuma	1	Öziplik-İş (H)	42	Grev çözüldü
07 Deri	124	Deri-İş (T)	3 500	451 500
08 Ağaç	1	Ağaç-İş (T)	190	950
	1	Özağaç-İş (H)	102	29 886
09 Kağıt	1	Selüloz-İş (T)	206	16 068
10 Basın ve yayın	1	Basın-İş (T)	164	18 368
11 Banka ve sigorta	1	Basisen (T)	174	5 568
12 Çimento, toprak, cam	3	Kristal-İş (T)	625	87 805
13 Metal	3	Türk Metal (T)	6 119	367 729
	4	Otomobil-İş (B)	3 394	153 468
17 Ticaret, vb.	33	Tezkoop-İş (T)	875	115 500
18 Kara taşımacılığı	2	Tümtis (T)	1 300	117 000

<sup>1</sup>(T) Türk-İş üyesi (H) Hak-İş üyesi (B) Bağımsız

olan İstanbul-İzmit yöresinde, önemli bir bölümü de İzmir'de yapılmıştır. Ancak, hızla öteki yörelere taşınmış, eskiden adı geçmeyen yerlerde grevler gerçekleşmiştir. Örneğin Konya, belki de tarihinin ilk grevini yaşarken, Kayseri'de son 10 yılın ilk grevi yapılmış, Kula'da bütün olumsuzluklara karşın grev başlatılmış, Kütahya yoğun işçi-işveren çatışmalarına sahne olmuştur.

Tablo 5, Çizim 2 ve Çizim 3, grevlerin, işyeri büyüklüklerine göre dağılımını veriyor. Bunlardan görüyoruz ki, 1987'de, 50'den az işçi çalıştıran işyerlerinde çalışan binlerce işçi, 289 işyerinde, uzun ve militan bir grev savaşını yürütmüştür. Starçenkov'ların, Yağcı'ların, "işçi" saymadıkları bu işçilerin kararlılıkları, 1987 yılında savaşımın gelişmesinde ve yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamıştır.

Tablo 6'da, grevlerin işkollarına ve sendikalara göre dağılımı verilmektedir. Buradan görüldüğü gibi, en hareketli işkolları, petrol-kimya-las-tik, deri, metal ve kara taşımacılığı olmuştur. Bir de burada görülmeyen, inşaat işkolu vardır. Ama hareketlilik yalnızca bu işkollarında kalmamış, çok çeşitli işkollarına dağılmıştır.

Grevlerin sendikalara dağılımı ise şöyledir: Greve çıkan işçilerin, 22 bin 797'si Türk-İş'te, 4 bin 826'sı bağımsız sendikalarda, 337'si de Hak-İş'te örgütlüdür. Yani, hareketlilik, sendikalar açısından da yaygın bir dağılım göstermektedir.

Böylece, verilerden buraya dek çıkardığımız iki ana sonuç, 1987'de işçi sınıfının karallığı ve inatçılığı ile, bu karallığın, çeşitli açılardan oldukça yaygın bir tabandan fıskırıyor olmasıdır.

(Devam edecek)

Sendikalar gözlerini milyonlarca sendikasız işçinin örgütlenmesine çevirmelidirler

# Sendikasız işçi de örgütlensin birliğimiz güçlensin

“Sendikalar kendilerini bütün işçi sınıfının savunucuları ve temsilcileri olarak görüp ona göre davranırken, üye olmayanları kendi saflarına kazanmamazlık edemezler. Onlar, istisnai koşulların güçsüz bıraktığı tarım işçileri gibi en kötü ücret alan işçilerin çıkarlarını dikkatle kollamalıdır. Onlar, çabalarının dar görüşlü ve bencil olmaktan uzak olduğuna, zulüm altındaki milyonların kurtuluşunu amaçladıklarına bütün dünyayı ikna etmek zorundadırlar.”

Hasan Öcal

Sendikal birlik uzun bir süredir işçi sınıfının gündeminde önemli yer tutmakta, çeşitli bölücü çabalara karşı, sendikal işçilerin Türk-İş'te birliği pekişmektedir. Ne var ki, sendikal işçiler arasında sendikal birlik istemi güçlenirken, öte yanda milyonlarca işçi, henüz sendikasızdır. Bu, sınıfın bir bütün olarak birliğini engeller.

## Sendikalaşma oranı düşüktür

Çalışma Bakanlığı'nın Temmuz 1987 istatistikleri, bütün eksiklik ve yanlışlıklarına karşın, işçi sınıfının sendikalaşma oranındaki düşüklüğü göstermeye yetiyor.

Sendikalaşma oranının oldukça yüksek olduğu, madencilik, petro-kimya, demiryolu ve havayolu taşımacılığı gibi işkollarında bile, sendikasız işçi oranı yüzde 30'lara varıyor. Bu, oldukça yüksek bir orandır. 350 bin dolayında işçinin çalıştığı bu işkollarında 105 bin işçi sendikasızdır.

Tarım ve ormancılık, deri, ağaç, basın ve yayın, inşaat, ticaret, büro, eğitim, güzel sanatlar, kara taşımacılığı gibi işkolla-

larında ise durum çok daha ciddidir. Bu işkollarının her birinde sendikalaşma oranı yüzde 25'in altındadır. 1 milyon işçinin çalıştığı inşaat işkolunda, sendikalaşma oranı yüzde 14,5 gibi son derece düşük bir düzeydedir. 1 milyon 500 bin işçinin çalıştığı tarım ve ormancılık işkolunda ise bu oran yüzde 6,3'e düşmektedir.

Sendikalaşma oranının düşük olduğu işkollarında çalışan işçi sayısı, yaklaşık olarak 3 milyona varmaktadır. Bu durum genel sendikalaşma oranını aşağıya çekici etki yapmaktadır. 28 işkolu için genel sendikalaşma oranı, yüzde 36,8'dir. Sayılara vurursak, 5 milyon 85 bin 548 çalışan işçinin 3 milyon 210 bin 582'si sendikasız durumdadır.

Toplam işçi sayısı ile sendikal işçi sayısı arasındaki bu açık fark, sendikalaşmayı yaygınlaştırma çalışmalarının işçi hareketi açısından ne denli zorunlu olduğunu iyice gözler önüne sermektedir. Dev bir güç, örgütlenmenin en ilkel biçiminden, sendikal örgütlenmeden yoksundur.

Burjuvazi sendikalaşmayı yaygınlaştırma çalışmalarını önleyebilmek için, çeşitli yasal engeller getirmektedir. Sendikaya noter aracılığıyla üye olunabilmesi, üstelik noter vb. bürokratik işleme-



rin masraflarının artırılması, sözleşmeli personel uygulaması, geçici işçi çalıştırarak, ya da taşeron firma kullanarak sendikalaşma çabalarını etkisiz kılma, işçileri memur statüsüne alma girişimleri, öğretmenlerin, teknik ve tüm öteki kamu görevlilerinin sendikal haklardan yoksun bırakılması, burjuvazinin sendikalaşmayı önleme çabalarının çeşitli örnekleridir.

Öte yandan, sendikal harekette, varolan, “küçük işyerlerini kollama, kayırma” eğilimi, küçük işyerlerinde örgütlenmeye varmaktadır. Bu tutum da sendikalaşmanın yaygınlaştırılması çalışmalarının önünde aşılması gereken bir engeldir.

Özellikle küçük işyerlerinde ve tarım işkolunda sendikalaşma oranının düşük olması, işli-işsiz işçi dayanışmasının yeterli olmaması, işçi sınıfının genel olarak savaşım gücünü kırmakta, birliğini bölücü, parçalayıcı etki yapmaktadır. Bu durum sınıfın kısa ve uzun erimli çıkarları açısından son derece olumsuz sonuçlara yol açarken, burjuva-

zinin çıkarları açısından, oldukça elverişli koşullar yaratmaktadır.

İşli, işsiz, tüm sendikasız işçilerin sendikalaştırılması burjuvaziye karşı savaşımında işçi sınıfının yerine getirmek zorunda olduğu en önemli görevler arasındadır.

## Engelleri aşalım, Sendikalaşalım!

Sendikalar, yalnızca üyelerinin ekonomik-demokratik haklarını savunmakla yetinmemeli, işli-işsiz sendikasız işçilerin sendikalaştırılması çalışmalarına hız vermelidirler.

Sendikaların bu görevini Marks şöyle anlatıyor:

“İlk ortaya çıkış amaçları bir yana, sendikalar, şimdi işçi sınıfının tam kurtuluşunun genel çıkarı için, onun örgütlenme merkezleri olarak bilinçli davranmasını öğrenmek zorundadırlar.” (Marks-Engels, Seçme Yapıtlar, İng.basım, c.2, s.82-83) (abç)

Sendikaların dar görüşle ve

bencil olmamasını belirten Marks şöyle diyor:

“(Sendikalar-İ.S.) kendilerini bütün işçi sınıfının savunucuları ve temsilcileri olarak görüp ona göre davranırken, üye olmayanları kendi saflarına kazanmamazlık edemezler. Onlar, istisnai koşulların güçsüz bıraktığı tarım işçileri gibi en kötü ücret alan işçilerin çıkarlarını dikkatle kollamalıdır. Onlar, çabalarının dar görüşlü ve bencil olmaktan uzak olduğuna, zulüm altındaki milyonların kurtuluşunu amaçladıklarına bütün dünyayı ikna etmek zorundadırlar.” (agy) (abç)

Evet, sendikalar örgütlenmeyi bekleyen milyonlarca işçiye el vermelidirler. Özellikle, işgünüyle, ücretiyle, iş koşullarıyla korkunç bir sömürünün yürüdüğü ve sendikalaşma oranının çok düşük olduğu bilinen küçük işyerlerinde, tarım, inşaat vb. işkollarında sendikalaşma acilen yaygınlaştırılmalıdır.

Sendikal işçiler! Sendikasız işçileri sendikalaştırın!

Sendikasız işçiler! sendikalaşın!

Otomobil-İş genel merkezi, sendika şubelerine *Nokta*, *Yeni Gündem*, *Gün* ve *Alnteri*'nden başka yayın alınmasını istiyor.

## Uzlaşmacılığı benimsetmek isterken sergilemiş olacaklar

Bugün hiçbir legal yayın işçi sınıfı açısından doğru bir çizgide değildir. Ama yaygın yayın okumanın amacı, işçilerin çeşitli sınıf ve katmanların siyasal görüş ve tutumlarını öğrenmeleridir. Oysa Otomobil-İş genel merkezi “doğruyu okutmaya” çabalyormuş gibi bir havada, işçilerin öğrenim alanını daraltıp, onlara yanlış dayatıyor. Hem de işçilere “ne okumak istiyorsunuz” diye sormaya bile zahmet etmeden!

Ülkede yaşam koşulları işçi sınıfı ve emekçi halk için o denli kötüleşti ki, insanlar eve aldığı ekmeğini sayar oldu. İşçi sınıfı, gereksinim duyduğu birçok şeyi alamıyor. Günlük gazeteler, haftalık dergiler, siyasal yayın organları bu gereksinimler arasında önemli bir yere sahiptir.

İşçilerin en temel yığın örgütleri olan sendikalar, günlük gazeteden, haftalık, aylık dergilere dek birçok yayının işçilerce okunmasına yardımcı olacak önlemler almamışlardır. Bu önlemlerin birisi, sendika

binalarının, iş saatleri dışında, akşamları da açık tutulmasıysa, ikincisi de, sendikaların, çıkan tüm siyasal yayınları, gazeteleri alması, işçilerin okumasına sunmasıdır.

Bildiğimiz kadarıyla bazı sendikalar bu yönde girişim yapmışlardır. Örneğin Petrol-İş'in bir kütüphanesi vardır. Bağımsız sendikalardan Otomobil-İş de sendika binalarına yayın satın alıyor.

Ancak, Otomobil-İş'in bu yayını alma siyasetinin “ilginç” bir yanı var. Sendika Merkez Yöne-



tim Kurulu, örgüte bir genelge yayınlamış, sendikaya alınacak dergiler hakkında bir saptama(!) yapmış. Bu saptamaya göre, sendika binalarına haftalık olarak yayınlanan dergilerden *Nokta*, *Yeni Gündem*, aylık dergilerden de *Gün* ve *Alnteri*'nin dışında başka bir dergi alınmayacakmış. Başka dergileri şubelere almak için, işçilerin kendi ceplerinden

para ödemeleri gerekecektmiş.

Otomobil-İş'in şubelerine yayın satın alması olumludur. Yayın seçimini, *Nokta* ve *Yeni Gündem* gibi liberal, ve *Gün* ve *Alnteri* gibi sicilli legalist-likidatörlerin, sosyal demokratlaşmakta olan resmilerin iki dergisine sınırlandırılması ise oldukça anlamlıdır.

“Sol” bilinen bir sendikanın genel merkezinin bu tutumu rasgele almış olduğu söylenemez. Otomobil-İş sendikasının bu uygulamasının altında bir “niyet” yatmaktadır. Bunca gazete ve derginin yayınlandığı ortamda, özellikle *Gün* ve *Alnteri*'nin alınmasında karar kılınması bu niyeti açıkça sergilemektedir.

*Gün* ve *Alnteri*'nde çevrelenen kesim, “rejimin geleceğini” sorun edinen, burjuvaziyle istikrar sağlamak peşinde giden legalist-likidatör resimlerdir. Otomobil-İş genel merkezinde belli bir etkinliği olan bu legalist-likidatörler, işçilerin en geniş yığın örgütü olan sendikaları burjuvazinin kuyruğuna takmayı, onları bu yolda birer tekke haline getirmeyi istiyorlar. Bunu yapabilmek için de, sendikalarda kendi yayınlarını okutmak ve kendi uyuz görüşlerini aşlamak istiyorlar.

Bugün hiçbir legal yayın işçi

sınıfı açısından doğru bir çizgide değildir. Ama yaygın yayın okumanın amacı, işçilerin çeşitli sınıf ve katmanların siyasal görüş ve tutumlarını öğrenmeleridir. Oysa Otomobil-İş genel merkezi “doğruyu okutmaya” çabalyormuş gibi bir havada, işçilerin öğrenim alanını daraltıp, onlara yanlış dayatıyor. Hem de işçilere “ne okumak istiyorsunuz” diye sormaya bile zahmet etmeden!

Otomobil-İş genel merkezi, işçilerin iradesini hiçe saydığı gibi, onların doğruya değil uzlaşmacılığa ulaşmasını istiyor. Ama bu istekleri de onların işçiden kopukluğunu yansıtır. Çünkü *Alnteri* ve *Gün*'ü okumak, işçilere uzlaşmacılığı benimsetmeyecek, tam tersine sergileyecektir.

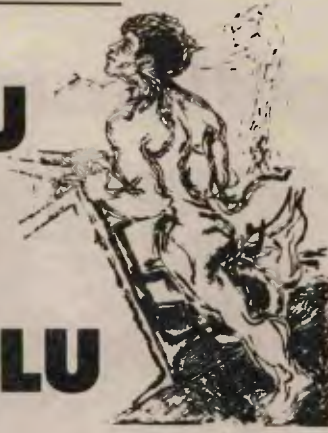
Bu genelgeyi yayınlayanlara sorulsa, eminiz, her yayına para olmadığını söyleyeceklerdir. Ama işçiler onların ne kadar anlamsız şeylere para harcadıklarını biliyorlar. Bu yanıtı inanmayacaklar ve şöyle diyeceklerdir:

Sendikaya her çeşit yayının alınması sağlanmalı, işçilerin her görüşün yayını izlemesine olanak yaratılmalıdır. Sendika binaları işçilerin okuma odası işlevi de görebilmelidir.

Tahir Sümerler

Öğrenciler her geçen gün daha militan eylemlere yöneliyorlar

# İŞÇİ SINIFININ YOLU ÖĞRENCİ GENÇLİK İÇİN DE BAŞARI DOLU



Demokratik öğrenci gençliğin savaşımında, eylemlerin düzeyi, öğrencilerin militanlık düzeyinin gerisinde kalmaktadır. Bugün artık "imza toplama, meclise yürüme, milletvekillerine şikayet etme vb." eylem şekilleri eskimiştir. Öğrenciler gerici eğitim sisteminin kaynağına yönelen, daha militan eylemler istiyorlar.

Kemal Fırat

Öğrenci gençlik, özerk-demokratik üniversite savaşımında da yoğun bir yılı geride bırakıyor. 1987 yılında verilen savaşımın tüm deneyim ve kazanımlarıyla, 1988 yılına giriyor. Bu yıl gerici eğitim sisteminin temellerine vura vura ilerleyecektir.

## Önce bir döküm

Öğrencilerin geçen yılı yoğun eylemlilik içinde geçti. "14 Nisan" eylemleri, dernekleşme çalışmaları, Türkiye çapında öğrenci derneklerinin birleştirilmesi çabaları vb. oldu. Yalnızca son üç ayın öğrenci eylemleri şöyledir:

- 20 Ekim 1987'de, Cerrahpaşa'da okuldan uzaklaştırmaları protesto etmek için yemek boykotu yapıldı.
- Kasım ayının başında, Boğaziçi Üniversitesi'ndeki öğrenci yurtlarında, yemeklerin kalitesiz oluşunu protesto amacıyla 500 imzalı dilekçe verildi.
- Yine Kasım ayında İstanbul Üniversitesi öğrencileri, YÖK'ü protesto amacıyla 1500 imzalı dilekçeyi rektörlüğe vermek istedikler. Rektör dilekçeyi kabul etmeyince, öğrenciler rektörü istifaya çağırıldılar.
- 7 Kasım'da İstanbul öğrenci dernekleri, "harçların, vizelerin kaldırılması, atımalara son verilmesi ve YÖK'ün kalkması" için imza toplama eylemi başlattılar.
- 19 Kasım'da Trakya Üniversitesi öğrenci derneği 650 kişilik gece düzenledi. Geceyi engellemek isteyen polisler çabaları, yoğun protestolarla boşa çıkarıldı.
- 17 Aralık'ta Yıldız Üniversitesi öğrencileri YÖK'ü protesto amacıyla eylem koydular. Eylemde yemekleri çöpe döktiler, ta bakları, kaşıkları yerlere fırlattılar.
- 23 Aralık'ta Karadeniz Üniversitesi öğrencileri, harçları protesto amacıyla yemek boykotu yaptılar. Rektörün okuldan atma tehdidine rağmen öğrenciler kararlı davrandılar.

Yalnızca son üç ayın eylemleri, öğrenci gençliğin haklı savaşımının yoğunlaştığının göstergesidir. Yemek boykotları, dilekçeler, oturma eylemleri günlük olaylar haline gelmiştir. Kaldı ki, bu tür eylemler, öğrenci tabanın militanlık düzeyini tam yansıtmıyor, onun gerisinde kalıyor.

Öğrenciler çok daha aktif bir savaşımından yanadırlar. Bu işe ülkede hızla sertleşen devrim rüzgarının habercisidir. Sınıf sa-

vaşımında devrim-karşı devrim dengesinin, işçi sınıfının lehine değiştiğinin göstergesidir.

## Rüzgarın habercisi

12 Eylül'de karşı-devrim, devrimci güçlerin hazırlıksızlığından yararlanarak geldi. Monolitik yapısını, en azgın saldırı ve yöntemlerle ancak üç yıl kadar sürdürebildi. Faşist devlet şekli, işçi sınıfının, emekçi halkın hoşnutsuzluğu karşısında işlemeze hale geldi. Faşizm çözüldükçe işçi sınıfı demokrasi için kırana kırana savaşıma girişti. Şanlı NETAŞ grevi, DERBY grevi, ardarda başarıyla sonuçlandı, yüzbinlik işçi mitingleri yapıldı. İşçi sınıfı, demokrasi savaşımında belirleyici güç olduğunu bir kez daha gösterdi.

Türkiye'de herşey işçi sınıfına göre hesaplanıyor. Burjuvazi, işçi sınıfının savaşımından ölesiye korktuğunu sık sık ağzından kaçırıyor. Hatta işçi sınıfının savaşımını sosaştırsın diye, sosyalist ülkelerden "Yağcılar" ithal ederek, işçi sınıfının gereksinimlerine bu ithal mallarıyla yanıt vermeye çalışıyor.

İşçi sınıfı, verdiği demokrasi savaşımıyla, toplumun diğer ezilen kesimlerini de harekete geçirmiştir. Burjuvazi kendi yanından yoğun çalışırken, işçi sınıfı da kendi müttefiklerini arkasına diziyor. Öğrenciler işçi sınıfının kabaran öfkesini, öncü rolünü, devasa gücünü görüyorlar. İşçi sınıfının yönlendirmesiyle eylemliliklerini yükseltiyorlar.

Rusya'da devrimci durumun hızla yükseldiği bir dönemde yayınlanmaya başlayan *Öğrenci* dergisinde çıkan bazı yazılarla ilgili olarak yazdığı 1903 tarihli bir mektubunda Lenin şöyle diyor:

"Öğrenciler, aydın topluluğunun en duyarlı kesimidir. Aydın topluluğuna aydın denmesinin nedeni de tüm toplumdaki siyasal gurupları ve sınıf çıkarlarını en kesin, en kararlı, en bilinçli bir şekilde yansıtmaları ve ifade etmesidir." (Lenin, *Gençlik Üzerine*, İng. basım, s.82-83)

Aynı mektupta Lenin, öğrenci siyasal guruplaşmalarının toplumdaki siyasal guruplaşmalarla üst üste düştüğünü belirterek şöyle devam ediyor:

"Öğrencilerin siyasal guruplaşması, tüm toplumun siyasal guruplaşmasına tekabül etmeseydi, öğrenciler, öğrenci olmazlardı." (agy)

Öğrenciler toplumun duyarlı bir kesimidir. Rüzgarın nereden estiğini çabuk hissederler ve bu hislerini kesin bir şekilde dile getirirler.

## Burjuvazinin hesapları

Burjuvazi, işçi sınıfının savaşımından ölesiye korkmakta, müttefik kazanmaması için uğraşmaktadır. Öğrenci gençlik işçi sınıfının devrimci yolundan yürümesinin diye her türlü çabayı harcamaktadır. Bir yandan, polislerle, askerlerle saldırırken, öte yandan da, hem bayat sosyal demokratlar eliyle, hem de öğrencilerin arasında tutunmaya çalışan *Yarın*'cı yeni sosyal demokratlar eliyle savaşımı burjuva sınırlar içine hapsetmeye çalışmaktadır.

SHP, öğrencilerin eylemleri karşısında "sakin olun, provakasyona gelmeyin, dış mıhraklara kapılmayın" derken, *Yarın*'cılar, militan eylemler yapmak istendiğinde "derneklerimiz kapanır, parlamentodaki diğer demokrasi güçlerinin desteğini alalım" yollu pasifist öneriler getiriyorlar.

Burjuvazinin çabaları bunlarla da bitmiyor. Kurulduğundan beri öğrencilerin büyük tepkisini toplayan YÖK'ü değiştirmenin hazırlıkları yapılıyor. Mütevelli Heyeti adı altında yeni bir uygulamaya geçilecektir.

Özünde YÖK'den farklı olmayan bu uygulamanın amacı, öğrencilerde biriken öfkeyi boşaltmak ve öğrenci gençliği finans-kapitalin çıkarlarına daha uygun olarak yetiştirebilmektir. *İşçinin Sesi*'nin 343. sayısında Gülten Erdilek yoldaşımızın da belirttiği gibi, "MÜH'ün özüne bakıldığında, seçme, teknik vb. bilgilerle donanmış, siyasallaşamış kadro yetiştirmek, bilginin içeriğini emperyalistleşmekte olan finans-kapitalin istemlerine uydurmak, öğrencilerin ve öğretim üyelerinin devrimci çıkışlarını engellemek, burjuvazinin, en temel amaçlarıdır."

MÜH ilk bakışta YÖK'den biraz daha özerk görünmektedir. Öyle gösterilmektedir. Ancak bu, tepkinin azaltılması için ağza alınan bir parmak bal gibidir. Öz olarak MÜH, YÖK'den farklı değildir. Yeni düzenleme, finans-kapitalin gereksinimlerine daha uygundur. Bu uygulama ile finans-kapital uygun bulduğu üretim alanlarına, yine uygun gördüğü tür eleman yetiştirecektir.

Nitekim bu plan uyarınca burjuva basın, yeni yasayı öğrencilere ısıtma kampanyalarına başladı.

23 Aralık 1987 tarihli *Tan* gazetesi, "Üniversiteler... Hadi gene iyisiniz... İyisiniz... Özal YÖK'ün ipini çekiyor" diye utanmazca manşet atmıştır. Yazıda MÜH'ün YÖK'den ne kadar daha özerklik getireceği ballan-

dıra ballandıra anlatılmaktadır. Yazıda ayrıca şöyle deniyor:

"MÜH, YÖK'ün ve Doğramacı'nın kabusuna son verecek. Mütevelli Heyeti üniversitelere özerklik getirecektir. Bu uygulama Doğramacı'nın işine gelmediği için karşı çıkıyor."

Yani, öğrencilerin yükselen savaşımı karşısında kurban bulunmuştur. Burjuvazi gerekirse Doğramacı'yı harcayarak sorunu çözeceğini sanıyor.

## Asıl bunalımlı burjuvazidir

Aynı günlerde *Milliyet* gazetesinde bir bilimsel(!) araştırma yayınlandı. "Gençler bunalım içinde" başlığıyla verilen yazıda şöyle deniliyor:

"İstanbul'da beş üniversitede kurulan psikolojik danışmanlık servisinde çalışan görevlilerin araştırması sonucunda, üniversite öğrencilerinin 3/4'ü bunalımlıdır."

Bunalımın nedeni de şöyle açıklanıyor:

- "Taşradan gelenler büyük şehirlere uyum gösteremiyorlar.
- "Değer yargıları çeliştiği için bocalıyorlar
- "Sorunlarından uzaklaşabilmek için başka uğraş alanları bulamıyorlar.
- "Derslere devam zorunluluğu, sınavların sıklığı, atılma korkusu ve benzeri sorunlar öğrencilerde bunalım yaratıyor." (*Milliyet*, 22 Aralık 1987)

Yazıda verilmiş istenen mesaj bellidir. Eylemlere katılan, savaşım yürüten öğrenciler bunalımlıdır, bunlar, başka uğraş alanları bulunamadığı için eylemlere katılmıyorlar deniyor. Burjuvazinin bayat demagojileri bilimsel araştırma diye yutturulmaya çalışılıyor. Bunalımlı olan asıl burjuvazidir.

Öğrenci gençliğin özerk-demokratik üniversite kavgasında, bunalımlı burjuvazinin engelleme çabaları boşunadır. Tüm oyunlar boşa çıkarılacaktır. Öğrenci gençlik haklı savaşımında işçi sınıfının devrimci yolundan ilerleyerek başarıya ulaşacaktır. Öğrenci gençliğin yükselen bu savaşımında, geçmiş dönemlerin deneyim ve kazanımlarının da önemli katkısı olacaktır. Deneyimlerin doğru devrimci yorumu ve kazanımların sınımsız korunması gerekmektedir.

Demokratik öğrenci gençliğin savaşımında, eylemlerin düzeyi öğrencilerin militanlık düzeyinin, gerisinde kalmaktadır. Bugün artık "imza toplama, meclise yürüme, milletvekillerine şikayet etme vb." eylem şekilleri eskimiştir. Öğrenciler gerici eğitim sisteminin kaynağına yönelen, daha militan eylemler istiyorlar. Dilekçe vb. tür eylemler de zaman zaman gerekli olabilir, ancak asıl yapılması gereken, sokağa yönelik, burjuvazinin liberal çözüm önerilerine kapılmayan şekilde eylemlerdir. İmza toplanarak, meclise yürünerek sonuç alınamayacağı ortadadır.

Sosyal demokratların tarihsel görevi devrimci savaşımı söndürmektir. Bunun için de hep liberal, ırtık yamayıcı önerilerle gelirler. Türkiye'de burjuvazinin hiçbir kesimi işçi sınıfı ve emekçi halkın militan savaşımını destekleyecek, istemlerini verecek nefese sahip değildir. Gerici eğitim sisteminin değişmesinin biricik güvencesi işçi sınıfının devrimci kavgasıdır.

Eylemlerin düzeyi, bu anlayışla düşünülmelidir. İşçi grevlerine, direnişlerine somut destek verilmesi ve sınıfın desteği alınmalıdır. Öğrencilerin eylemlerini bir fabrikanın işçilerinin desteklemesi, yüz sosyal demokrat milletvekilinin desteklemesinden daha değerlidir.

## Devrimci gençler komünist saflara

Öğrenci gençliğin demokratik kavgasında en önemli bir nokta da ileri öğrencilerin siyasal kavgada komünist örgütlenmelere katılması gereğidir. Yığınları gerici eğitim sisteminin cenderesinden kurtarmak, ancak bir çok örgütlü, disiplinli komünist örgütlenmeler eliyle sağlanabilir.

TKP'miz gençliğe ve onun savaşımına önem vermektedir. Lenin'in dediği gibi, "gençlik, öğrenci gençlik ve daha da çok işçi gençlik savaşımının sonucunu belirleyecektir." (Lenin, *agy*) Bu doğru sözü yaşama TKP'miz geçirmektedir. Lenin'in şu sözleri de yine partimizi anlatıyor:

"Biz yenilikçiler partisiyiz. Yenilikçileri büyük bir istekle izleyen her zaman gençlik olmuştur. Biz geleceğin partisiyiz. Gelecekse gençliğin dir." (Lenin, *agy*)

Partimiz 5. Kongresinde gençlik üzerine aldığı kararlarla gençliğin savaşımına verdiği önemi göstermiştir. Devrim kavgasında bunu her geçen gün kanıtlamaktadır. TKP'miz programda da şöyle diyor:

"Gençliğimiz için şu haklar acil önem taşımaktadır:

- Genç işçilere işyerinden ücretli izinle eğitim hakkı,
- Eğitim ile endüstriyel üretimin kaynaştırılması,
- Her düzeyde parasız eğitim, yaygın burs uygulaması, gençliğin gereksinimlerine yanıt verecek iyi ve ucuz yurt sağlanması,

- Eğitimin gerici içeriğinden arındırılarak toplumsal gelişmenin gerekliliği yönünde yeniden örgütlenmesi, gençliğin eğitim planlamasına katılması,
- Üniversitelere tam özerklik verilmesi, seçimlerle oluşturulmuş öğrenci temsilcilerinin öğretim biriminin yönetimine doğrudan katılması,
- Tüm gençliğe ilk adımda orta öğrenim hedefi,
- Gençliğin siyasal yaşama aktif katılımının önündeki engellerin kaldırılması ve seçme yasasının 16'ya, seçilme yasasının 18'e indirilmesi,

- Gençlik için, tüm ülkede yaygın spor ve kültür ağının kurulması, bu merkezlerin gençlerin seçeceği temsilcilerle yönetilmesi, gençlerin toplumsal hayatın tüm alanlarına aktif katılımının sağlanması,
- Ailesini yitirmiş ya da ailesiyle birlikte yaşamak istemeyen çocuk ve gençlerin tüm gereksinimlerinin devletçe karşılanması, geleceklerinin garanti altına alınması. (*TKP Programı*, İDHD, Demokratik İstemler Devrimci dönüşümler)

Partimiz gençliğin acil sorunlarının kavgasını yükseltmektedir. Devrimci öğrenciler partimizde örgütleniyorlar. YÖK'ünü de, MÜH'ünü de mezara sokmak için militanca, inanca, bilinçle çalışıyorlar. Gençlik işçi sınıfının devrimci yolundan yürüyor. Özerk, demokratik üniversiteyi kurmak için devrim yolunda savaşım veriyor.

Gelecek gençliğin dir. Gelecek onun için savaşanlardır...

Öğrenci derneklerinde "öğrenci yığınlarını neden kucaklayamıyoruz" sorusu tartışılıyor

# TIKANIKLIK ÖĞRENCİLERDE DEĞİLDİR

*Öğrenci gençliğin değil, politika üretmeyenlerin önu tıkanmıştır. Gençlik, sınıfın yanında, kararlılıkla ve devrimci coşkuyla ilerleyecek, yürüyecektir. Kimsenin kuşkusu olmasın.*

Taşkın Demir

Öğrenci derneklerini şu aşamada en çok meşgul eden sorun, kuşkusuz yığınsallaşmadır. "Geniş öğrenci yığınlarını neden kucaklayamıyoruz" sorusu dil-lerden düşmüyor. Bunun çözümüne yönelik cılız çabalar, birşeyler yapabilmek istediği var. Ancak, tıkanıklık gittikçe büyüyor.

## Buraya nasıl gelindi?

Biraz geriye gidelim. İşçi sınıfının "sessiz" öfkesiyle çözülen faşizmin ardından, gençlik, özellikle üniversiteli gençlik, yığınla sorununu ancak örgütlü olarak çözebileceği bilinciyse, hızla derneklerini kurdu. Toplumdaki "sessiz" öfke, "sesli" duruma geliyordu. Öğrenci dernekleri bunun örneklerindendi.

Çok geçmeden, derneklerin, çeşitli görüşlerin etkisinde oldukları açığa çıktı. Sol dergilerin hızla yaygınlaşması ve bunların genellikle öğrenci gençliğe yönelik olması, çeşitli dergilerin adları çevresinde guruplar yarattı. *Yarın'cılar, Çözüm'cüler, Gök-yüzü'cüler* vb. Bunların belli siyasal yapılanmaları vardı. *Gökyüzü*, geçmişinin acısını çok çabuk çekerek yok oldu. "Parti-cepheci"ler ve "resmi birleşikçiler" çekişmeye başladılar.

Derneklerin kuruluşu sırasında, "resmi birleşikçiler" oldukça etkindi, ancak ortamın durmadan hareketlenmesi, öfkenin sesle anlatılması artıyordu. Resmi ideolojinin, uzlaşmacılığı, tasfiyeciliği, ve gençliğin yapısına hiç uygun olmayan uyuzluğu, uyuşukluğu, öğrenci hareketinin onları aşması için yeterliydi. Yığınlar, "resmi birleşikçiler"den, küçük burjuva devrimcilere doğru hızla kaymaya başladı. Onların militan görünmesi, birçok genci etkiledi. Çünkü

kayıp gerçekte şu ya da bu harekete değil, daha aktifliğe ve radikalliğe doğruydular.

Gençlik eylem istiyordu. Özellikle geçen nisan ayında ANAP milletvekili İ. Dayı'nın önerisine karşı gelişen eylemler, çok daha geniş bir kesimi hareketlendirdi. Bu eylemler, özünde, önerinin şöyle ya da böyle oluşuna karşı olmaktan çok, asıl olarak, gençliğin yıllarca suskun kalmış öfkesinin patlamasıydı. "Yürüyerek yolları aşındırmanın, burjuvaziye eylemli bir yanıtın" ifadesiydi. Dernek üyesi olmayan birçok öğrenci, eylemde aktif yer aldı. Bu durumda bir gerçek daha sırttı: Eylem içinde birlik sağlanabiliyordu. Hep birlikte YÖK'e karşı yüründü.

Resmilerden kopan öğrencilerin küçük burjuva devrimcilerinin yanında duraklaması kısa sürede sorunlar doğurmaya başladı. Küçük burjuva solunun bir hastalığı yeniden görüldü. "Normal dönemde" bu arkadaşlar yığınlara pek birşey götüremiyor, politika üretmiyorlardı. Bu yapıları, pratik hareketin öne çıktığı eylem dönemlerinde pek görülüyor, ama "normal" dönemlerde kendini hemen ele veriyor. Nitekim, şu anda derneklerin önüne sağlam bir seçenek koyabilmiş değiller.

İşte bu yüzden, tıkanıklığı kendileri de kabul ediyorlar. Ama bunu, öğrenci gençliğin apolitikleştirdiğini, sorunlarına duyarsızlaştığını, okumadığını, vb. söyleyerek açıklamaya çalışıyorlar! Biz de onlara, Yürükoğlu Yoldaşımızın bir tespitiyle, yanlışlıklarını gösteriyoruz. Yoldaşımız, "küçük burjuva sol, halkı sokakta görmeyince, apolitikleştir" diyor. Ne kadar yerinde bir tespit değil mi? Ortamı göremeyen bu "çocuklar", ANAP'ın tekrar seçilmesini de, halkın depolitize olduğuna yoruyorlar!

Demirel bile, "bir patlama olabilir, söylemedi demeyin" diyor. Bizim küçük burjuva solcularımız ise bunu göremiyor. Ufukları bu kadar. Ne diyelim, Allah depolitizasyonlarını artırsın!

Şimdi yoldaşlar, gelelim asıl konumuza. İyi, hoş da dernekler yığınlarını nasıl kucaklayacak?

## Dernekler nasıl yığınsallaşır?

Biz, bu konuyu derneklerde en yoğun biçimde tartışmaya açtık. Tabanın tepkisi, çoğunlukla olumlu. Ama "su başlarını tuttuklarını sanan çeyrek aydınlar",



durumları sarsılabilecek diye biraz hırçın. Kendileri bir çözüm de üretmediklerinden iyice hırçınlaşıyorlar. Biz diyoruz ki, gelin bizim öğrenci birlikleri düşüncemizi, önerimizi destekleyin.

Ne var bu öneride? 1987'de Yavuz Savaşçı yoldaşımız gazetemizde bunu maddeler halinde işledi. Biz bunları, öğrenci gençliğe belli bir sistem içinde sunduk. Ne dedik? Doğal üyelik dedik. Tek öğrenci birliği dedik. Merkezi öğrenci birliği dedik. Demokratik işleyiş dedik. Daha aktif, yığınsal

eylem dedik. Sınıfla birlik dedik. Öğrenci birliğinden hariç, her görüş kendi derneğini kurabilmeli dedik. Yönetime katılma, okullardan yer ve mali yardım alma, yayınlar çıkarma, sorunlara daha aktif, eylemli yaklaşım dedik. vb. vb.

Bu yaklaşımlar, bu tıkanıklığı aşacak, yığınsallaşmayı sağlayacak dedik ve diyoruz. Bu, yığına güveni olmayan, şu andaki yapılarını korumak, kendi yerlerini sağlamlaştırmak, derneği tek sesli olarak tutmak isyenleri tedirgin etti. Bize, "birey, toplumun doğal üyesi değildir", "bu çok uzak bir dernek hayalidir", "şu anda müm-

yığınlara güvenimiz eksilmesin.

Küçük burjuva devrimci arkadaşların yığınsallaşma sorununa yaklaşımı şöyle: Diyorlar ki, sizin önerileriniz iyi, güzel ama şu anda bunların zamanı değil. Şu anda her dernek içinde birer sınıf temsilcisi atansın. Bu temsilci, daha sonra seçimle gelir. Her sınıf temsilcisinin, yönetim kuruluna eş yetkileri olsun. Bu temsilciyi sınıf, istediği zaman geri çekebilme yetkisine sahip olsun. Bunu tabii ki, o sınıfın derneğe üye olanları yapacak. Yönetim kurulu, bu temsilciyi ancak "çekme teklifi" yapabilir. Bu durum böyle sürerken, yönetim kurulu gittikçe bu sınıf temsilcileri"nden oluşacak ve bu sınıf temsilcileri bir süre sonra, "ortam hazır olunca", yığınla "doğal temsilcisi" olacak ve böylece "doğal üyelik" geçmiş olacağız. Kendilerine devrimci-demokratik diyen arkadaşların garip önerisi bu.

Bu, birincisi, gücünün iyice dağıldığı bir dernek yaratır. İkincisi, bürokratik, merkezi olmayan bir işleyiş yaratır. Üçüncüsü, bu fikir tam bir gurupçu anlayışın ürünüdür. Ve dördüncüsü, dar siyasal kaygılar taşımaktadır.

Öte yandan, "resmi birleşikçiler" ise, "özerk-demokratik üniversite kurultayı" dedikleri bir programla uğraşıyorlar. Bu programda, özerk-demokratik üniversite alternatifi var! Çalışmanın içeriğinin, kapsamının ne olduğunu pek bilen yok. Ama cafaçalı bir ad altında, eski güçlerinin yanına biraz olsun yaklaşabilme-ye çalışıyorlar. Özellikle birleşmelerinden sonra daha da sıkıfıkı bir ilişki gidiyor. Ancak kendi içlerinde bile hoşnutsuzların sayısı az değil.

Öğrenci cephesinde durum böyle yoldaşlar. Öğrenci gençliğe ve kendi düşüncelerimize olan güvenle, yığınların bizimle olduğunu biliyoruz. Öğrenci gençliğin değil, politika üretmeyenlerin önu tıkanmıştır. Gençlik, sınıfın yanında, kararlılıkla ve devrimci coşkuyla ilerleyecek, yürüyecektir. Kimsenin kuşkusu olmasın.

## Dernekler öğrencilerin gerisinde kalıyor

# Yığınsal "öğrenci birliği" ri lanaklı ve zorunludur

*Öğrenci gençliği derneklerden bu denli soğutan nedeni, kimilerinin iddia ettiği gibi, iktidarın, polis baskısında vb. aramak büyük bir saçmalaktır. Çünkü, bu gibi nedenler, artık, öğrenci gençliği, tersine aktif bir konuma itiyor. Asıl neden derneklerin kendi tutumudur.*

Sevgi Yılmaz

YÖK'ün uygulamalarına karşı, öğrencilerin demokratik haklarını korumak için kurulan öğrenci dernekleri, başlangıçta ayakta kalma savaşı verdi. Bu süreç içinde yığınsallaşma bir yana bırakıldı.

Ancak, Nisan direnişlerinde gördüğümüz gibi, burjuvazinin dernekler üzerindeki baskısı, amacının çok tersinde bir durum doğurdu. Dernek üyesi öğrencilerin yanısıra, dernek içinde çalış-

mayan, derneğe üye olmayan binlerce öğrenci de Nisan direnişinin içinde yer aldı. Yani, süreç içinde, derneklerin gerçekleştirilmeye "zaman ayıramadıkları" etkin katılımı, iktidarın baskısı, dolaylı yollardan, istemeden gerçekleştirilmiş oldu.

Bugünkü duruma bakarsak, derneklerde yine bir durgunluğun yaşandığını görürüz. Sanki çağıl-çağıl olacak bir derenin önüne aşılması olanaksız bir engel dikilmiş gibi, dernekler bugün hâlâ tek tek ayakta kalmanın

mücadelesini veriyorlar.

Derneklerin, öğrenci yığınına kucaklayamama sorunu, dernekleri "tuttuklarını sananlar" tarafından hep yanlış sunuluyor. Bunlar, bugünkü koşullarda, derneklerle üye yirmi-otuz öğrenci ile yeterli katılımın sağlandığı, bunun daha fazla artırılmayacağı görüşündeler. Oysa, bu sayı, bugünkü koşullara göre de, fakültelerin öğrenci sayısına göre de, çok gülünçtür.

Bir bölüm öğrenci, büyük bir potansiyel olarak, derneklerden umudunu kesmiş, dernekler dışında duruyor. Bunlar eylemden eyleme seslerini duyuruyorlar. Bunları, derneklerin artık işlevsiz kaldığı görüşüne iten nedir? Bir yandan bu sorun var.

Öte yandan derneklerden umudunu kesmeyen, ancak dernek

yönetimlerini tutanların pasif tutumları yüzünden edilgen durumda kalan, periyodik olarak yapılan üye toplantılarına bile katılmayan, derneğe üye öğrenci kesimi de vardır. Aktif olması gereken bu üyelerin durumu değişmelidir. Bu da bir sorundur.

Öğrenci gençliği, derneklerden bu denli soğutan nedeni, kimilerinin iddia ettiği gibi, iktidarın, polis baskısında vb. aramak büyük bir saçmalaktır. Çünkü, bu gibi nedenler, artık, öğrenci gençliği, tersine aktif bir konuma itiyor. Polislerin, öğrencilere polislik teklifi karşısında öğrenci gençliğin tepkisi bunun son dönemdeki en güzel örneğidir.

Bütün bu olaylara derneklerin en etkin bir biçimde sahip çıkması, en iyi biçimde değerlendirmesi gerekirken, onlar, öğ-

rencilerden daha pasif bir konumda kalıyorlar. Sonuçta bu durum, öğrencileri, "dernekler öğrenci haklarını savunacak güçte değil" yargısına itiyor. Bugün öğrenci yığını, dernekleri eylemliliğe zorlamaktadır.

Derneklerin taze kana gereksinimi vardır. Derneklerin bu geri tutumdan bir an önce kurtulması gerekmektedir. Çünkü böyle bir durum, sonuçta öğrenci hareketinin dağınıklığına neden oluyor.

Kararlı, sorumlu, bu işe gerçekten gönül veren öğrencilerin ise biraraya gelip, bu görevi yüklenmeleri, bu mücadeleyi hep yerinde saydıran, kendi tekelini koruma güdüsü taşıyan dernek yönetimlerine örgütlü mücadelesinin nasıl olması gerektiğini göstermeleri gerekiyor. Bu yol kaçınılmazdır.

**Partimiz kabuk değiştiriyor. Ama hâlâ bazı örgütsel bozukluklarımız var.**

# D ğişimi daha da hızlandırmak İlerimizdedir

*Haydi yoldaşlar, örgütsel çalışmamızdaki bozuklukların üzerine işçi sınıfının kararlılığıyla, disipliniyle hep birlikte gidelim. Bizi bizden başkası yenemeyeceği gibi bizden başkası da değiştiremez.*

*Yavuz Savaşçı*

III. Konferans, partinin genel sınıf bileşimiyle, sınıfsal siyaseti arasındaki farkın hızla kaldırılması yönünde kararlar aldı. Faşizm yılları için gerektiğince temkinli olan eski örgüt stratejisini değiştirdi. Partinin hızla işçi sınıfı içinde örgütlenmesi, kadroların işçileşmesi üzerine kararlar alındı. Örgütsel strateji ile birlikte örgütsel kültürün de değişmesi gerekiyordu.

Kadrolar hedefli, disiplinli bir çalışmaya daldılar. Kadrolarda işçileşme ve üye bileşiminde işçi oranı arttı. Bu süreçte partimiz, küçük burjuva alışkanlıklarından kurtulamayan ve savaşıma niyeti kalmayanlardan büyük ölçüde arındı. Sınıfa dayanan yeni örgüt kültürü yerleşmeye başladı. Örgüt kültürümüz ile örgüt stratejimiz arasındaki fark, partimizin işçi sınıfı içinde derinleşip yaygınlaşması oranında kapanıyor. Kültür geriden geliyor, ama bu doğaldır.

Merkez Komitesi Nisan 1987 Plenumu, parti üye bileşiminin içinden yana değişmesiyle kadrolardaki küçük burjuva kalıntı ve alışkanlıkların öneminin azalmaya başladığını saptadı. Plenum'dan bugüne kadar da bu yönde ilerleme oldu. Ancak yine de, örgütte henüz giderilememiş bazı tutumların altında, küçük burjuva alışkanlıkların yatmakta olduğunu ve bunların örgüt stratejimizin hedeflerini gerçekleştirmede yavaşlatıcı etki yaptığını görüyoruz.

Örgütteki bozuklukları bu gelişme çerçevesi içinde ele alıyoruz. Önümüzdeki örgütlenme olanaklarını kullanabilmemiz, hedeflerimizi gerçekleştirebilmemiz açısından, küçük burjuva kalıntı ve alışkanlıklardan hepten ve daha hızlı kurtulmamız gerekiyor diyoruz.

## Çeşitli bozukluklar ve bir bozukluk

Partimizde zaman zaman, şu ya da bu yoldaşımızda, şöyle alışkanlıklara ve bozukluklara rastlayabiliyoruz.

Plansız, dikkatsiz ve dağınık iş yapmak, işleri süründürmek ve unutturmak, iş yerine söz üretmek, somut işleri küçük görmek, kararları çekiştirmek, olayları tek taraflı değerlendirmek, bir yanlışlık varsa suçu başkalarında aramak, acelecilik, moral dalgalanması, kendini olması gerekenle değil başkaları ile kıyaslama, kısa dönemli davranış, örgüt malını sakınmama...

Örgütümüzün işçi sınıfına oturma sürecinde, böyle bir dizi hatanın hâlâ sürüyor olması bir anlamda doğaldır.

Öncelikle şunu söylemeliyiz ki hiçbir parti üyesi yukarıda sıraladığımız alışkanlıkları partiye "kötü niyetle" taşımaz. Bunlar, niyetin ötesinde, yaşamda edi-

nilmiş ve yerleşmiş alışkanlıklardır. Bu yanlış alışkanlıklardan, ancak süreç içinde, bilinçli çaba ile kurtulabiliriz. Bunların inatla üstüne gitmek gerekir.

Partimizin ideolojisi, siyaseti ve hedeflediği örgüt kültürü, bu tür küçük burjuva alışkanlıklara yabancıdır. Bu nedenle parti, bu alışkanlıkların parti içinde yanlış eğilimlere dönüşmemesine ya da başka yanlış eğilimleri beslemesine özel dikkat göstermek durumundadır. Partide işçi sayısının, organlarda işçi oranının artması, proletaryanın disiplininin, kararlılığının örgüt kültürümüze egemen kılınmasında esastır. Partide işçi bileşiminin artması, partinin işçi sınıfına sağlam oturması, bu gelişmenin temel güvencesidir. Partimiz işçi sınıfı içinde derinleşip yaygınlaştıkça, işçi üye oranı yükseldikçe, örgütsel gücümüz arttıkça bu eksiklikler ortadan kalkacaktır. Bu değişimi bilinçli olarak hızlandırmak zorundayız.

Yanlışların düzelmesini, yeni kültürün benimsenmesini zamana bırakamayız. Sınıf savaşının vardığı aşama, komünist partisinin yerine getirmesi gereken kat kat artmış görevler, bize, kendimize çeki düzen vermek için geniş zaman tanıtmıyor. O halde, bozukluk ve eksiklerimizi bilince çıkarmalı, görevlerimize daha hırsıyla sarılmamız, kendimizde "evrim" yapmalıyız. İşçi partisine yabancı psikolojinin etkilerini silip atmamak için disiplini daha da yükseltmeliyiz.

Önce, ortak anlayışın faşizm döneminden kalma alışkanlıklarla bulanıklaştığı, eleştiri-özeleştirisi, övgü, cezalandırma mekanizmalarını düzgün, tutarlı işletmemiz gerekiyor. Partide "hoşgörü" ile liberalizm aynı şey değildir.

Hoşgörü o gün için belirleyici önemde olmayan bazı yanlışların, eksiklerin düzeltilmesine zaman vermek anlamında kullanılır ve yararlı sonuç verir. Yanlışları ve eksikleri görmezlikten gelme ya da önemli, önemsiz ayrımı yapmadan sürekli geçiştirmek ise *liberal* bir tutum olur.

Liberal tutum belli yanlış sonuçları ve bozuklukları doğurur. Örneğin, yanlışlara yaklaşımda ortak bakış bulanır. Yanlış davranış, eksiklik, küçük burjuva alışkanlıkları ve başarısızlıklar arasında ayrımlar doğru yapılmadığından, bunlara karşı alınan önlemler ve tutumlar da yanlış olur. Sonuçta bundan parti bütünü zarar görür.

Parti suçu niteliğinde olmayan eksikliklere, küçük burjuva alışkanlıklara ve başarısızlıklara belli bir süre hoşgörü gösterilebilir. Ancak yanlış davranışlar, hele bir de eğilim haline gelmişse, bunların önünü almalı, eleştirmeliyiz. Yanlış eğilimi kaynağından düzeltmeli, bu yolda gerekliyorsa cezalandırma yönteminden yararlanmalıyız.

Burada, sırası gelmişken bu

konuyla ilgili bazı bozukluklara da değinmek gerekir.

## Yoldaşça eleştiri sihri bir yöntemdir

Birinci bozukluk, yanlışları, eğilim haline gelince, partiye zarar verdiği zaman eleştirmektir. Geciken eleştirilerin kişiliğe yönelmesi de ayrı bir yanlış olur. "Sen zaten hep böyle yapıyordun" denir. Oysa yanlış görüldüğünde sıcaklığına eleştirilirse, yanlışını düzeltmek için yoldaş desteklenirse, bu partiye ve üyeye zarar değil yarar verir, ilerletir. Sonuçta, parti, de üye de kazanır.

İkinci bozukluk, eleştirileri parti kanallarının dışında dedi-kodu biçiminde yapmaktır. Bu tutum, partinin dokusunu bozan, parti ilişkilerini çürütücü, güveni sarsıcı, parti çalışmasında uyumsuzluk yaratıcı bir bozukluktur. Bu tutumu takınan yoldaş da çürütür.

Üçüncü bozukluk, yanlışı görüp de bilerek eleştirmemektir. Bu yanlışın bulunduğu iki uç nokta

Kendi yanlışlarını görüp, bunları düzeltmek üzere özeleştiriyen yoldaşlarımızın oranı, olması gerekene göre yeterli değildir. Öte yandan, bazı yoldaşların yanlışlarını düzeltmek için çaba göstermemeleri ve özeleştiriyen bir "günaç çıkartma" olarak görmeleri de doğru olmayan, düzeltilmesi gereken bir tutumdur.

Eleştiri-özeleştiriye bozukluklar, övgü anlayışına da yansır. Yoldaşlarımızın ve kendi başarılarımızın değerini bilmiyoruz. Bunda alçakgönüllülüğün mutlaka payı vardır, ama bu aynı zamanda duyarlılığımızın azlığını gösterir.

Eleştiri-özeleştirisi, başarıya övgü ve işlenen suçta ceza, partimizin gelişmesinde önemli mekanizmalardır. Partinin gelişme yasağıdır. Bu konudaki ortak görüşümüz Yürükoğlu yoldaşımızın *Örgüt ve Örgütçü* kitabında iyice açıklanmıştır. Her yoldaş bu ortak görüşümüze doğru uygularsa, bozuklukların düzeltilmesinde ve örgüt kültürümüzün yerleşme-

zaman içinde bilinçte bulanıklık yaratır. Parti işleri "angarya", partililik de "yük" olur. Kişisel çıkarlar bir eğilim olarak partinin çıkarlarının önüne geçer. Bu da uzun sürmez, kişinin kendisini parti dışına çıkarmasını getirir.

## Söylemek yetmiyor! Değiştirmek gerekiyor!

Yukarıda değindiğimiz bozuklukların kaynağı küçük burjuva sınıf kökeni ya da, işçi bile olsa, bulaşmış küçük burjuva alışkanlıklardır. Burjuva ideolojisinin örgüte sızmasıdır. Yeni örgüt kültürümüzün yerleşmesi, benimsemesi, bu alışkanlıklardan kurtulduğumuz, bilincimizi proleter ideolojiyle ilerlettığımız ölçüde hızlanacaktır.

Birçok yoldaş bu yazıyı okurken böyle düşündüğünü söyleyecektir. Hatta bazı yoldaşlar, bu yazıyı okurken, "yahu ben bunları ne zamandan beri söylüyorum" diyeceklerdir. Tabii biz bu yoldaşlara şunu soracağız: Bozuklukların düzeltilmesi için *sen* ne yaptın? Eleştirilerini ve özeleştiriğini hangi parti kanalını kullanarak yaptın? Parti toplantısına getirdin mi? Partinin üst organlarına ilettin mi? Partinin genel sekreterine yazdın mı? Partinin merkez organına yazdın mı?

Sorunları söylemek yetmiyor, üstüne gitmek, çözmek gerekiyor. Bunun için de işe bir yerden *başlamak* gerekiyor.

Parti çalışmasındaki bozukluklarda, her yoldaşın şu ya da bu derece payı vardır. Her yoldaş da, bunu, şu ya da bu ölçüde görüyor. Ama, kendi yanlışlarından kurtulamayan bazı yoldaşlar, örgüt çalışmasındaki bozuklukların da düzelemeyeceğini sanıyorlar. Partimizin üye sayısı artmasa, sınıfsal bileşimi gelişmese, parti işçileşmese ve de olduğu yerde kalsa, belki öyle olurdu. Ama sınıf savaşını durmuyor, yükseliyor.

Komünist ideolojimiz doğru devrimci siyasetimiz işçi sınıfı içinde yayılıyor, kök alıyor. Son dönemde partimizde alınan üyelerin çoğunluğu işçidir. Partimizin üye bileşimi içinden yana değişmiştir, parti kabuk değiştiriyor. Örgütteki bozukluklara karşı tutum da, alınan önlemler de, bununla bağlı olarak değişiyor. İşçinin sınıf disiplini, partide nesnel bir varlık haline geldikçe, küçük burjuva tutum ve alışkanlıklarının yaşılaması ya da bütünüyle partiden dışlanmasının gerekliliği iyice kendini gösteriyor. "Bozukluklar içimize işlemez, düzelmez" anlayışı da bu süreçte değişecektir.

Partili işçilerin yanlışlarını yıkılmasında, bozuklukların üstüne gidilmesinde ve sınıfa dayanan örgüt kültürümüzün yerleşmesinde önemli görevleri vardır. En başta onlar küçük burjuva alışkanlıklarını, yanlış eğilimleri eleştirmelidirler, doğruyu güçlendirmelidirler.

Haydi yoldaşlar, işçi sınıfının kararlılığıyla, disipliniyle örgütsel çalışmamızdaki bozuklukların üzerine gidelim. Bizi bizden başkası yenemeyeceği gibi, bizden başkası da değiştiremez. Bu *küçük işleri* yapmadan büyük işi, *devrimi*, gerçekleştiremeyiz.



vardır. Bir uç vurdumduymazlık, adamsendecilik. İkinci uç ise yoldaşın zaafını, yanlışlarını söyleyerek bunları ona karşı "silah" olarak saklamaktır. Her iki eğilim de çirkin ve tehlikelidir.

Bununla ilgili diğer bozukluk, eleştiriyi doğrudan değil de "laf çakararak" yapmaktır. Bu eğilimin önü kesilmezse yoldaşlık ilişkilerini bozar. Yoldaşlık ilişkilerini ahbap çavuş ilişkilerine sulandırır, çürütür.

Dördüncü bozukluk, eleştirilerin sözde kalmasıdır, tutarlı olmamasıdır. Yanlışın düzeltilip düzeltilmediğinin gerektiği gibi denetlenmemesidir. Parti suçu sayılan tutumların cezalandırılmasından kaçınılmaktır. Bu durumda, yönetici yoldaş, yanlış yapan yoldaşların bu tutumlarını düzeltmekte yeterince çaba göstermiyor demektir.

Bu bozukluklar birbirlerini de şu ya da bu derecede, sürekli besler.

Bunların yanısıra, yoldaşların özeleştiriye yaklaşımda bozukluk olması da, üzerinde durulması gerekli bir noktadır. Yanlış olduğunu, yanlış yaptığını "amasız, fakatsız" kabul etmeyen yoldaşlarımızın sayısı hiç de az değildir.

sinde önemli adımlar atarız.

Son olarak bir konuya daha değinmek istiyoruz. Bu da günlük çalışmada zaman zaman kişisel çıkarların, çarpık bir şekilde partinin çıkarlarının önüne konmasıdır.

Hepimiz şöyle bir konuşma duymuşuzdur:

— "Yoldaş, şunu yapmamız gerekiyor. Sen üzerine alır mısın?"

— "Yok yoldaş, işim var."  
Bu yanıt, hem yanlıştır, hem de ciddiyetsiz, saygısız bir tutumu anlatır. Çünkü bu "iş", çoğu kez ya özel iştir, ya da boşa harcanan zamandır.

Bir partili, yöneticisi ile konuşurken "iş" partisi işini anlatmalıdır. Özel işi varsa bunu ayrıca belirtmelidir. Elbette her partili özel yaşamını, özel işlerini, parti görevlerini ve parti normlarını aksatmadan yapmalı, düzenlemelidir. Ama, "özel" işleri, parti görevlerinin önüne dikmek, iş yapmanın gerekçesi durumuna getirmek haklı görülecek bir tutum değildir. Yoldaşlar, özel işleri için izin almaları gerekiyor sa açık açık söyleyip izin almaldırlar.

Bu konuda yanlış sürdürme,

*Yürükoğlu yoldaşımız, gazetemizin 345. sayısındaki kavga-yorum yazısında, Sovyetler Birliği'nde hisse senedi dolaşımının başladığı haberlerinin Sovyet basınında çıktığını yazmıştı. Bu sayımızda, İngilizce yayınlanan Sovyet gazetesi Moscow News' un (Moskova Haberleri) 20 Aralık 1987 tarihli sayısında, Provesin tarım şirketinin hisse senetleri satmak için verdiği ilanla ilgili çıkmış yazının çevirisini aynen veriyoruz. Yazı başlığı da, alttaki giriş sözleri de yazının aslında olduğu gibidir.*

## Pr vesin tarım iş tmesinden hisse alın

*Sovyet toplumunda yenilenme süreci ilerliyor. Yenilenme, sözcüğün kendisinin de anlattığı gibi, yüzeyde bulunmayan, tersine, inatla aranması gereken yeni biçimler, yöntemler ve davranışlar getirmelidir. İlginç bazı buluşlar var. Belki hepsi toplum tarafından oybirliğiyle onaylanmayacak. Ne var ki bu, yeni fikirleri hemen bir kenara atmanın gerekçesi olmamalıdır. Bu, Lvov'da bir tarım işletmesinin fikri için de tümüyle geçerli olmalıdır.*

Bizim geleneksel anlayışımıza göre bu ilan olağandışı ama, çok yakında Lvov'da bir tarım işletmesi tarafından yayınlanacaktır. "Provesin" adı, Ukrayna dilinde "baharın gelişi" anlamına gelir. Bu tarım işletmesi Lvov ve öteki komşu bölgelere taze sebze, çiçek ve mantar sağlayan bir devlet işletmesiyle işbirliği yapacaktır.

Lvov şehrinin 800 binlik nüfusu sürekli turfanda sebze sıkıntısı çekiyordu ve tarım işletmesi, sera için ayrılan 16 hektarlık alanla bu ihtiyacı karşılayamıyordu. Bu durumu düzeltmek için Lvov yöre parti komitesi, yürürlükteki 5 yıllık planın sonuna kadar endüstri kuruluşlarına ve öteki örgütlere ayrılan paraları kullanarak, 40 hektarlık sera daha

kurulmasına karar verdi.

"İyi ama, hisse senetlerinin bununla ne ilgisi var?" Bu soruyu tarım işletmesinin genel direktörü, Piven'e sordum.

"Tarım işletmesinin personeli şuna karar verdi: Örgütlenme yetersizliği konusundaki şikâyetler, ağlaşmalar ve suçlu yükleyecek bir şey ya da bir kişi aramalar yetti artık. Boşa zaman harcamayı durdurup işe başlamalıyız. Parti'nin ve Sovyet hükümetinin kararlarını uygulamalıyız ve şu ilkedden hareket etmeliyiz: "Gayri-meşru olmayan her şey meşrudur."

1988'den başlayarak, hisse senedi ve sahibi kişilerden ve kollektiflerden oluşan bir dernek olacaktır. Ayrı bakanlıklara ve bölümlere bağlı olmalarına bakılmaksızın her örgüt ve kuruluş

şirkete para yatırabilecek. Gerçek bir ekonomik kuruluş, dar görüşlü bürokratik sınırlamaları tanımaz.

Ivan Piven'in yaptığı tanımlamaya göre hissedarlar derneğinin yeni çalışma mekanizmaları şöyle olacaktır: Tarım işletmesi en büyük hissedar olacaktır. Öteki hisse sahibi kuruluşların temsilcilerinin de bulunduğu dernek yönetim kurulunda, onların yüzde 60'ını o elinde tutacak. Hali hazırda, Lvov'dan 22 endüstri kuruluşu, hissedar olma isteklerini belirttiler. Bunların arasında Lvov tren yolu ve üretim işletmeleri, Lvovkimşelmaş ve Avtopruzşik de var. Odemeler, kuruluşların harcayabilecekleri para biçiminde kabul edilecek ve tarım işletmesinin inşaat projesinin finansmanı için kullanılacak. Ayıracak parası olmayan kuruluşlar, kendi yapım olanaklarını açabilirler. Bireysel guruplar, dernek çerçevesi içinde kooperatif olarak çalışacaklar. Örneğin, işletme onlara soğan ve kereviz yetiştirmeleri için tohum ve gübre verecek ve nasıl yetiştirileceğini öğretecek. Bütün ürün işletme tarafından satın alınacak.

Ivan Piven çok emin ki, herkes, "fazladan para ve emeğe

sahip olacak olan halk, tarım işletmesi ve bir bütün olarak dernek, kazanacak." "Devletten yardım önemli birşeydir ama sınırsız değildir. Kuruluşların ve nüfusun yatırılmamış parasını tarım işletmemizin gelişmesi için neden kullanmayalım? Sosyalist kuruluşlara ilişkin yasa, sermayenin, iş kollektifi ve kuruluşun çıkarları için serbestçe kullanılmasına olanak tanıyor. Hissedarlar derneğinin bir üyesi ayrılabilir ve hem yatırdığı parayı, hem de yapılmış kardan payını alabilir. Bizim derneğimiz, hisse sahibi üyelerimize, yüzde 2-3 olan banka ya da tasarruf bankası faizlerinin iki misli gelir garanti ediyor."

Kendisinden emin genel direktöre iflas sözkonusu olabilir mi diye sordum.

"Edeceğime hiç inanmıyorum" diye cevapladı. "Mikhail Gorbaçov'un, en büyük yanlış, yanlış yapmaktan korkmaktan kaynaklanır görüşüne katılıyorum. Ürünlerimiz her zaman hazır pazar bulacaktır. Ayrıca, tarım işletmesinin çalışmalarını Comecon çerçevesinde genişletmeye kararlıyız. Polonya'da Rzeszow'daki bir tarım kuruluşuyla ilişkilerimiz vardır. Polonya'lı meslektaşları-

mız mantar ve karnabahar yetiştirmemizi önerdiler. Bu işte iyice ustalaştık ve şimdi "know-how"-ımızı onlarla paylaşıyoruz.

"Macaristan'daki tarım kuruluşlarıyla devlet çiftliği Pecci ve hisse sahipleri derneği Novotrade'le doğrudan ilişkilerimiz, iki tarafa da büyük kârlar vadediyor. Üretimi modernleştirmeyi ve o işletmelerin yardımıyla, üretimi artırmayı ve en iyi uluslararası örneklerle boy ölçüşebilecek düzeye getirmeyi planlıyoruz. Örneğin Novotrade ortaklaşa bir işletme kurup patates tohumu ve başka sebze yetiştirmemizi önerdi. Biz de kabul ettik.

"Yeniden yapılanma, girişimci ve yaratıcı çalışmanın gelişmesi önündeki engelleri kararlı bir biçimde kaldırıyor. İşin kendisi çok daha ilginç, şevk verici ve sonuç alıcı hale geldi. Benim öğüdümü tutun: Katılıyım mı diye iki kez düşünmeyin. 'Provesin' derneğine katılın. Lvov SSCB devlet bankası Chervonoarmeisk Şubesi'ndeki banka hesap numarası 40 bin 615'dir. Faiz, para ya da eğer isterseniz taze sebze olarak ödeniyor. Kış zamanı iyi bir avataj."

Aleksander Gureviç

### Gorbaçov'un reformlarına karşı çıkan Gustav Husak Çekoslovakya Komünist Partisi genel sekreterliğinden ayrıldı

## HUSAK DA SOLDA KALDI

*ÇKP yönetiminin, Gorbaçov'un reformlarına takındığı ortacı tutum, parti içinde farklı tutumların varlığını yansıtmaktadır. Son sıralarda parti içinde reformlardan yana olan eğilim güçlendi ama partiye tam hakim olamadı. Partinin üst yönetiminde ayrılıklar vardır. Eskiden sağda gördüğümüz Husak, Gorbaçov çizgisine göre solda kalmaktadır.*

Gorbaçov'un reformları konusunda Çekoslovakya Komünist Partisi (ÇKP) yönetimi ile SBKP yönetimi arasındaki görüş ayrılıkları sürmektedir. ÇKP içinde de farklı görüşler var. Aralık ayında, Gustav Husak ÇKP genel sekreterliğinden ayrıldı. Onun yerine seçilen Miloş Yaneş, şimdilik, reformların sosyalizmden ödün verilmeden yapılacağını söylüyor.

ÇKP yönetimi önce Gorbaçov'un reformlarına karşı çıktı. Sonra reformları sözde destekledi, ancak Gorbaçov çizgisinde reformlar yapmadı.

ÇKP yönetiminin, Gorbaçov'un reformlarına takındığı ortacı tutum, parti içinde farklı tutumların varlığını yansıtmaktadır. Son sıralarda parti içinde reformlardan yana olan eğilim güçlendi, ama partiye tam hakim olamadı. Partinin üst yönetiminde ayrılıklar vardır. Eskiden sağda gördüğümüz Husak, Gorbaçov çizgisine göre solda kalmaktadır.

Partinin genel sekreteri ve devlet başkanı Husak, önce sert, son aylarda ise daha yumuşak bir biçimde, Gorbaçov'un reformlarına karşı çıktı. Başbakan Lubomir Strugal ise, ideolojik siyasal sonuçlarına bakılmaksızın, reformların yapılmasını savundu. Politbüro'da karşı olanlarla, olmayanlar arasında değişik görüşler vardır.

Parti içinde, reformlara karşı olan eğilim Husak'ın geldiği Slovak Cumhuriyeti'nde, reformdan yana olan eğilim de Çek Cumhuriyeti'nde güçlüdür. Slovak Cumhuriyeti'nde çıkan parti organı Pravda (Sovyetler Birliği'nde çıkan gazete ile yalnız ad benzerliği var.) Sovyetler Birliği'nden gelen her yazıyı basmıyor, bazı konularda sansür uyguluyor. Öte yandan Çek Cumhuriyeti'ndeki parti organı Rude Pravo ise, Gorbaçov'un reformlarını destekleyen yazılar, haberler yayınlıyor. Böylece parti içindeki eğilimler

ulusal temelde de ayrılıyor.

### Husak'ın ayrılmasında SBKP'nin etkisi

Husak'ın parti genel sekreterliğini bırakması, ilk bakışta parti içindeki reformcuların güçlendiğine işaret ediyor. Gorbaçov, Yaneş'e gönderdiği mesajda, "Çekoslovakya toprağında sosyalizmin yeniden canlanması ve daha fazla gelişmesi"nden söz etti, buna olan inancını belirtti. Burada "sosyalizmin yeniden canlanması"nın anlamı, Gorbaçov'un reformlarının Çekoslovakya'da da hızla uygulanmasıdır.

ÇKP Merkez Komitesi üyesi Mihail Stefanak'ın açıklamasına göre, Husak'ın genel sekreterlik görevinden ayrılması, ilk kez Mart 1986'da görüldü. Daha sonra bundan vazgeçildi.

O tarihte, Husak'ın genel sekreterlikten ayrılmasının gündeme gelmesi tesadüf değildir. Mart 1986'da SBKP'nin 27. Kongresi yapıldı. Gorbaçov'un izlemekte olduğu ideolojik-siyasal çizgi onaylandı.

Yine Stefanak'ın yaptığı resmi açıklamaya göre, Husak 1987 yılının başında, partinin genel sekreterlik görevi ile devlet başkanlığı görevinin ayrılmasını istedi. Bu konu, kasım ayında Politbüro'da ve aralık ayında

Merkez Komite'de görüldü. Husak partinin genel sekreterlik görevini bıraktı.

Geçtiğimiz yıl nisan ayında, Çekoslovakya'ya ziyareti sırasında, Gorbaçov, Husak'la reformlar konusunda anlaşamadı. Husak birkaç önemsiz adım attı. Bu tutum, iki lideri birbirinden daha da uzaklaştırdı.

Öte yandan, Husak bu yıl gittiği Ekim Devrimi kutlamalarından, iki gün erken döndü. Kızıl Meydan'daki kutlamalara katılmadı.

Bu gelişmelerle, Politbüro ve Merkez Komitesi toplantılarının zamanlamaları birleştirilince, ortaya çıkan durum şudur: Husak'ın genel sekreterlikten ayrılma kararı, Ekim Devrimi kutlamalarına gittiği sırada Moskova'da alındı.

Bütün bunlar, Husak'ın genel sekreterlikten "ayrılma"sında(?), SBKP'nin önemli bir rolü olduğunu gösteriyor.

### Yaneş "temkinli" reformcudur

ÇKP'nin yeni genel sekreteri Yaneş'in SBKP yönetiminin istediği yönetici olup olmadığını zaman gösterecektir. Yaneş, 1968 ayaklanmasının bastırılmasında önemli rol oynadı. O dönemin genel sekreteri Alexander Dubček'in reformlarını, sosyalizme düşman olarak görüyor. Bunu böyle söyleyen bir lider, bugün aynı reformları savunan Gorbaçov'u tam destekliyorsa, bu ciddi bir tutarsızlıktır.

Yaneş, ekonomik reformların, Husak'ın düşündüğü gibi, sosyalizmin sınırları içinde yapılmasını savunuyor. Reformların çok dikkatli yapılmasını Husak'tan daha çok savunuyor. Husak'tan farklı olarak, Perestrojka, yani "yeniden yapılanma" ile, demokratikleşme adına liberalleşmeye inanıyor. Bu konumu ile Gorbaçov'a yakındır.

Yaneş'in, Gorbaçov ile perestrojka ve kadro konularını görüşmek üzere Moskova'ya gitmesi, onun SBKP yönetiminden fazla da bağımsız olmadığını gösteriyor. Yaneş'in tutarlı bir siyaset izlemesi güç görünüyor.

Yaneş, Merkez Komite toplantısında yaptığı konuşmada, bu ay 20.yıldönümü olan 1968 karşı-devrim ayaklanmasının, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetine, planlı ekonomiye, işçi sınıfının ve komünist partisinin öncü rolüne saldırdığını söyledi. Bu ayaklanmadan çıkan derslerden biri de, sosyalizmden geriye atılacak adımların, partiyi nereye götürceğini göstermiş olmasıdır, dedi. Öte yandan el altından Dubček'i ortaya çıkarıyor.

Yaneş'in reformlar konusundaki görüşleri, bugün ÇKP içindeki iki eğilimi temkinli reformlar etrafında birleştirmiş benziyor. Yalnız Yaneş, reformları nereye kadar götürecektir, 1968 karşı-devrim ayaklanmasının derslerini sosyalizmin yararına kullanacak mı, kullanmayacak mı, bunları zaman içinde göreceğiz.

Ahmet Fırat

1987 yılı yasa dışı grevlerin başlaması açısından bir dönemeç oldu

# NURSAN İŞÇİLERİ HAKLIDIR

(PHA-İstanbul) - Topkapı'da (Güngören) bulunan Nursanlar Holding'e bağlı Nursan işyerinde bir buçuk ay süre ile iki "iş bırakma" eylemi oldu. Bağımsız Otomobil-İş sendikasının yetkili olduğu fabrikada, ilk direnişte, işten çıkartılan dört işçinin işe dönmesi amaçlanmıştı. İkinci direniş ise işyerindeki faşistlerin saldırılarını protesto etmek amacıyla gitti.

Nursan işyerinde, uzun bir süredir, işveren, Otomobil-İş sendikasının örgütlülüğünü kır-

*İki eylemde de, Otomobil-İş'in kurduğu "iş barışı" haksız bir temele dayanıyor. Sendika yönetimi yasaları hiçe sayan militan işçilerin gerisinde kalıyor.*

mak için çaba harcıyor. İşverenin gittikçe artan saldırıları, işçilerde tepki biriktirdi.

Bir buçuk ay önceki ilk direniş, çay-yoğurt boykotu ile başlamıştı. İşyeri düzeyinde alınan bir kararla işçiler, çaya çıkmayıp, yoğurtlarını da almadılar. İşveren de, baştemsilcinin de içinde bulun-

duğu dört işçiyi işten çıkarttı. Bunun üzerine işçiler, sendikanın "sorunların görüşme yoluyla çözülmesi" tavrını beklemeden, topluca işi bıraktılar.

Direniş sonunda 350 Nursan işçisi adına, Otomobil-İş yöneticileri işverene "anlaşma sağladılar." Kamuoyuna yaptıkları açık-

lamada şöyle dediler:

"İşten çıkartılan tüm işçilerin işlerine geri dönüşü sağlandı. İşçilerin birliği işverenin direncini kırdı."

Gerçek böyle miydi? Tüm çıkartılanlar dönmüş müydü? Kendileriyle konuştuğumuz Nursan işçileri, sorularımızı gülümseyerek dinliyorlar. Ancak biraz "sitemli" bir gülümseme... Anlatıyorlar:

"Sendikacılar geldiler. Direniş

bitsin, patron, arkadaşlarınızı geri almayı kabul etti dediler. Sonradan öğrendik ki, baştemsilcimiz dışarıda bırakılmış. Ona da 'sen nasıl olsa temsilcisin, yasal haklarımız var, onları kullanıp geri dönersin' demişler. Bu arkadaşımız hâlâ geri dönmedi. Aslında söylenecek çok şey var ama, şimdi sırası değil diye susuyoruz. Fabrikada işverenin kiraladığı faşistlerin saldırıları sözkonusu."

Bu konuşmadan bir hafta sonra, Nursan'da ikinci direniş patladı.

Nursan işvereni, başka fabrikalarda çalışan militan faşistlerden, kimine göre 8-10, kimine göre 25-30 kişiyi fabrikaya almıştı. Bunlardan 4'ü hemen kendini göstermiş, şube yöneticilerinin de fabrikada olduğu bir gün, Otomobil-İş üyesi işçilere torna-vida ile saldırmıştı.

Nursan işçileri bu 4 kişinin işten çıkartılması istemi ile iş bıraktılar. 22 Aralık günü 350 Nursan işçisi toplu halde, fabrikanın yemekhanesine geldiler. Oradan da bahçeye çıktılar. 23 Aralık günü fabrikaya genel merkez yöneticileri geldiler. İşveren dişliyd! 4 faşiste karşılık, 20-30 Otomobil-İş üyesi militan işçiyi de çıkarmak istiyordu. Merkez yöneticileri bu "pazarlığı" kabul etmediler. Hiç kimsenin çıkmaması çizgisinde anlaşarak, Nursan'da "iş barışını" sağladılar.

Ancak Nursan'da işçilerin "iş barışını" falan taktıkları yok. Sorunlarının ancak militan eylemle çözüleceğini biliyorlar. Bir başka şeyi daha çok iyi yaşayarak anlıyorlar: Sınıfın bütününden ayrı bağımsız sendikalarda savaşım yürütmek, en geri Türk-İş sendikası içinde bulunmaktan daha zor. Gerici bilinen sendikada tabanı yönetime karşı ayaklandırmak daha fazla olanaklı. Oysa "ilerici" sendikada bunu yapmak, "dış saldırılar" karşısında "ayıp olur" mahcubiyetini de taşıyor.

Nursan direnişlerinin bir başka özelliği de "yasa dışı" olmasıdır. 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası'nın 72. maddesi "her türlü direniş" yasa dışı grevler içinde "mütalaa" etmektedir. Böyle bir eyleme katılanların ve karar verenerlerin 6 aya kadar hapisliğini öngörmektedir.

Nursan işçileri böyle yasa maddelerine pabuç bırakmadıklarını da göstermişlerdir.

## 1987'nin unutulmaz bir eylemi: Çamlıca ve Kurtköy grevi

*Eylemci 3500 işçi işinden atıldı ama eylem de, 1980 sonrasında ilk yasa dışı grevi olarak işçi hareketinin tarihine yazıldı. Burjuvazi yasa dışı grev karşısında özel birşey yapamadı. Yasal da olsa, her grevden sonra zaten yaptığı şeye, işten çıkarma yoluna başvurdu.*

*Böylece işin derininde asıl gol yiyen burjuvazi oldu. Yasalarında koca bir delik açıldı. Yarın on binlerce işçi bu delikten geçecek, onu daha da büyütecektir. Sonunda ise işçi sınıfı bu yasaları hepten yerle bir edecektir.*

İkinci Boğaz köprüsüne bağlı çevre yolu yapımında bundan dört ay kadar önce, 3500 işçi direnişe geçti.

Buradaki arkadaşlar sınıf mücadelesinin bilincine varmış insanlardı. Sendikaları vardı. Ama sendikaların sarı yönetimi hemen kendini gösterdi. En ufak haklarını aramaları nedeniyle işçiler şube yönetimince suçlandılar. Bütün bunlar işçi arkadaşların hak aramak ve özgürlük için adım adım mücadeleye girişmelerine engel olamadı.

İşçiler önce (Çamlıca şantiyesinde) iyi çıkmayan yemekleri boykot ettiler. Bu protestodan sonra birkaç arkadaş sudan ne-



denlerle işten çıkarıldılar. Bu eylemden sonra, düzenli olarak ödenmeyen ücretlerini alabilmek için Çamlıca şantiyesinden konvoyla Kavacık şantiyesine, yani, müdürlüğe gittiler. Artık işveren ve sendika yöneticileri, Çamlıca şantiyesinin devrimci demokrat işçilerinden bir öcü gibi korkmaktaydılar.

Tüm bu olaylardan sonra hem yemekler düzgün çıkmaya başlamıştı, hem de ücretler zamanında ödeniyordu. Bu kez egemen güçlerin baskıları daha değişik şekilde başladı. Artık şantiyede kolluk kuvvetleri geziyordu.

Yol ve köprü'nün 1988 yılında bitmesini planlayan Özal ve uşakları, işi daha da hızlandırmak için, işçileri 10-12 saat çalıştırmaya başladılar. Bu uygulamaya karşı çıkan arkadaşlar, hiçbir alacakları ödenmeden işten atıldılar. İşin erken bitmesi Özal'a yarlıyordu. Çünkü seçim propa-

gandası olarak kullanacaktı.

Bu arada, burada çalışan işçi arkadaşlar 1 senelik olmuşlardı. Yasal olarak kendilerine ödenmesi gereken ayakkabı, elbise ve bir maaş ücretleri ödenmiyordu. Bunun yanı sıra da tazminat ödenmeden çıkarılmalar devam ediyordu.

Bunlar bardağı taşıran son damlalar olmuştu.

Önce Çamlıca şantiyesinde bazı işçiler işi bıraktı. Ardından Kavacık, Kurtköyü şantiyesinde 3500'e yakın işçi artık direnişteydi. İstekleri ortadaydı:

1- Şimdiye kadar işten çıkarılan arkadaşlarına tekrar işbaşı yaptırılması ya da hak ettikleri tazminat ve diğer ücretlerinin ödenmesi.

2- Günde 4 saat fazla mesaiye, isteyen kalsın isteyen kalmamasın. Mesai için yapılan baskılar kaldırılın.

3- Hak ettiğimiz bir maaş

ödensin, elbise, ayakkabı verilsin.

Sermaye babaları bu isteklerden bazılarını kabul etti. Ama bu arkadaşların çıkışlarını verdi ve çıkışları verilen arkadaşlar jandarma, polis tarafından derhal şantiye dışına çıkarıldı. İşsizler ordusuna bir 3500 kişi daha katıldı.

Bu 3500 işçi işinden atıldı, ama eylem de, 1980 sonrasında ilk yasa dışı grevi olarak işçi hareketinin tarihine yazıldı. Burjuvazi yasa dışı grev karşısında özel birşey yapamadı. Yasal da olsa, her grevden sonra zaten yaptığı şeye, işten çıkarma yoluna başvurdu.

Böylece işin derininde asıl gol yiyen burjuvazi oldu. Yasalarında koca bir delik açıldı. Yarın on binlerce işçi bu delikten geçecek, onu daha da büyütecektir. Sonunda ise işçi sınıfı bu yasaları hepten yerle bir edecektir.

K. Özdemir

Türk-İş'te olağanüstü genel kurul söylentileri dolaşüyor

## Bazı sendikacıların umutsuz çirpimşikleri

(PHA-İstanbul) - Son haftalarda, özellikle Ankara kaynaklı haberler, Türk-İş'te olağanüstü genel kurul çalışmalarını başladığını duyuruyor.

Türk-İş'in, Koop-İş, Çimse-İş, Türk Metal gibi en sağ unsurların bu girişimi, işçilerin isteklerini acaba ne kadar yansıtır?

Birçok sendikaların genel kurul istedikleri "gıyaplarında" söyleniyor. Oysa bütün büyük sendikalar, böyle bir tertibe karşı çıkıyorlar.

O zaman nedeni bulmak için başka yere bakmak gerekiyor.

Yüzde 60'lara varan enflasyon zaten ücretleri iyice aşındırmıştı. Bir de üstüne gelen yeni zamlar, işçilerin tepkilerinin iyice kabarmasına yol açtı. Kısaca işçiler istem üstünde...

Türk-İş'in, seçimler öncesindeki hükümet karşıtı politikasını sürdürmekten başka yolu yoktur. Şimdi seçimlerden daha da etkili bir platform sözkonusudur. Meydanlar doğrudan işçilere kalacak. Ve sesler daha da gürleşecek.

İşte tam da bu noktada Türk-İş olağanüstü genel kurula sürüklenmek isteniyor. Bu işin arka-

*Türk-İş'in en sağ unsurları olan Koop-İş, Çimse-İş, Türk Metal eliyle Türk-İş'i içe dönük bir savaşıma sürükleyerek, işçilerin düzene, hükümete tepkisini boğmak istiyorlar.*

sında ANAP'ın milletvekilleri var. Türk-İş'in en sağ unsurları olan Koop-İş, Çimse-İş, Türk Metal eliyle Türk-İş'i içe dönük bir savaşıma sürükleyerek, işçilerin düzene, hükümete tepkisini

boğmak istiyorlar.

Genel kurul isteyenlerden Özbek, "partiler-üstü politikanın niye terk edildiğini" soruyor. Bu bile başlı başına açıklayıcı bir öge değil mi? Son yıllarda Türk-İş zaten partiler-üstü bir politika izlemedi. Partiler-üstü bir politika izlediği zaman ise hükümet yanlısı olmuştu. Son olağanüstü genel kurul girişimleri, Türk-İş'i hükümetin yanına rampa etmek isteyenlerin marifetleri olarak görülmektedir.

Peki bu hareket başarılı olabilir mi?

Yapılan kısa araştırmalar ortaya koymaktadır ki, bugün böyle bir kongrenin toplanma olasılığı zayıftır. Türk-İş'in büyük sendikaları bu girişimi desteklemiyorlar. Gerici kanadın atacağı "konfederasyon başkanlığına" oltasına takılacak sosyal demokrat lider yalnız kalmaya mahkum görünüyor. Bu konuda adı en çok geçen, Harb-İş genel başkanı Kenan Durukan'ın böyle bir maceraya atılması bekleniyor. Kısacası, Türk-İş'in olağanüstü kongreye götürülmesi çok zor görünüyor.